

welat

Sal:2 Hejmar:63 2-8 Gulan 1993 5000 TL (KDVD)

Rojnameya Hefteyî

Îran
Kurdistana
Başûr
bombe dike

Rûpel 5

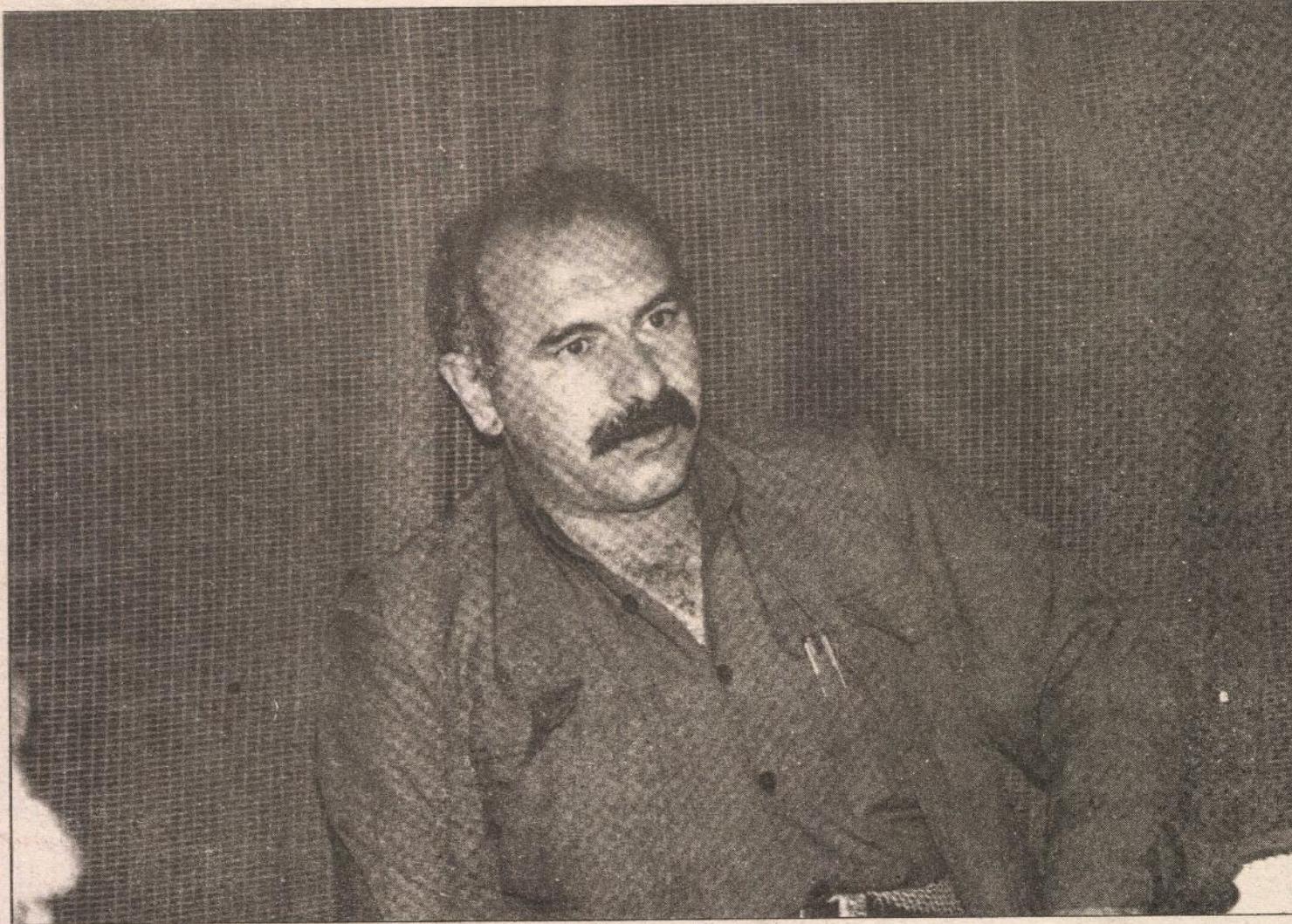

Qumandarê kampa Zêlê Osman Öcalan ji bo pêşerojê bi hêvî ye:

‘Gelê me êdî xwedî îrade ye’

● Şerrawestin, hereket û helwesta hokirinê ye ● Hikûmeta koalisyonê, ya cengê ye ● Şerê Başûr komployeke navneteweyî bû ● Dewleta Federe, bi hewldanên hêzên neteweyî derkete holê ● Sînorên di mejiyan de hatine hilweşandin ● Hem di giyanê de û hem jî di ramanê de yekîtiya neteweyî çêbûye ● Em li Başûr zêde girîngiyê

didin xebatên siyasi ● Armanca me ew e ku, em hêzên Başûr ji rewşa hevkariyê dûr bikin ● Em dixwazin PDK'ê jî ber bi hêza yekîtiyê ve bikişinin ● Gelê me gîhiştiye qonaxa xweîfadekirinê ● Gelê Kurd cara yekemîn e ku, raperîneke tevahî pêk tîne ● Gelê me îradeya xwe derxistiye holê ● Îradeya gelê me di Meclîsa Neteweyî de sift dibe Rûpel 8-9

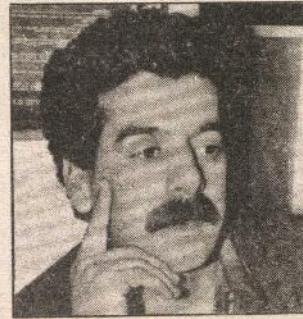

Qumandarê kampa Zêlê Osman Öcalan

Sergo
teqîya
feqîr
mirin

Rûpel 5

Kilamanê
xo seba
miletê
xo vame

Rûpel 13

DI VÊ HEJMARÊ DE

Rojhilatê Firatê
Musa Anter

Rûpel 7

Muzîka Kurdi
Yaşar Kaya

Rûpel 4

Demîrelê xelkxapînok
û Kurd
Amed Tigris

Rûpel 10

Dijminê mezin
Abdürrahman Durre

Rûpel 13

Xwîna sor a şêhidîn
Kurd civaka me guhert
Yekda Welat

Rûpel 14

Divê em edebiyateke
Kurdî ya neteweyî
biafirînîn
Firat Cewerî

Rûpel 10

An zafer an jî tunebûn
Behzad Berçelanî

Rûpel 7

Gundan vala dikin

Rûpel 3

Di klamên dengbêjan
de dîroka Kurdî
Seît Heste

Rûpel 12

Berî her tiştî biratiya Kurdan

Berpisîyarê Welat, hevalen hêja bi kerema we ez dikim du-sê gotinan bibêjim. İro kî ci dibêje bila bibêje, divê di nav partiyê cuda cuda de bin jî, dema serokek daxwaziyek kir, herkes wî dibihize.

Em yek bi yek mesûliye ta xwe dizanin. Em tev xwedî berpisîyar in. Li gorî fikra min, ew kesen ku destê wan bi pênüs e, rîber e, divê ji gotinê ku me ji hev u din dûr dixin, birevin u xwe u me tev biparêzin.

Ji sala 1986 an pê ve, Kurd ji bo serxwebûna xwe rabûn, lê nikarin xelasiya xwe bigirin, bistînin. Cîma? Hevûdin êşandine, li dijî hev bûne, lewma.

Lê iro rewş guheriye, yên ku iro mesûliyetê girtine ser milen xwe, ez bawer im ku vatiniyê (peywirê) xwe êdi dizanin. Ez şer u herb tu caran pas çav na-kim. Lê rola diplomasiyê pirr tespîtkirî ye. Lê ci he-

ye ku, rewşa Kurdan u mercen wê gelek xerab e.

Destê dijminan, tim di qirika me de ne u dişidînin. Dewleta Tirk a mérkuj u çepel gelek fenek u pînî ye. Hûn jî dizanin dema ku, xwestin Kurdan bindest bikin. Kurdistana Başûr (li hêla me dibêjin beroj) dan Îngiliz u Fransizan. Gelê Kurd ketibû bindestê şex u axayê menfeetperest u e-goist. Dengeyê nedidîtin. Lewma berpisîyarê dewleta Îngiliz gotin: "Kurd ji me re "kafir" dibêjin, bila rezîl u perîşan bibin heta ku hişê wan tê serê wan."

Ev rast nîn e, bi rastî dibêjim, rast e dijminen Kurdan ji bo ku Kurdan bindest bikin, dayîkên xwe, jînen xwe u xwe jî didin. Ez nabêjim destê Amerîka, Almanya, Îngiliz u Fransizan bi şûn ve biçerixînin. Em dizanin ku, em êdi di nava koma dijminan de ne. Her aliye me girtine, em nikarin bilivin. Pêwist e ku, em

mejiyê xwe bişixulînin. Di dema Bedîrxaniyan de, hem berî wan jî, dijmin hattine nav welatê me. Me ji wan re gotiye, "Hûn gawir in, kafir in em misilman in" u me daye rê, fersend ji destê me reviyaye, (Di destê min de belgeyek heye ku, di sala 1906'an de hatiye nivísandin).

Cîranen me hemû misilman in, li birayen xwe yî Kurd gef xwarine, ew xeniqandine u nîvcanî kirine. Em dîsa dibêjin, "Em misilman in" Wan ci bi me kirene u ci anîbin serê me, em dîsa ji wan re dibêjin, "Misilman bira ne" Hemû misilman me zerandin u welatê me di nava xwe de par kirine, em dîsa înkardikin.

Na wele em ne bira ne, Tirk, Ereb u Ecem dijminen me ne. Me ci qencî rayî wan dane, wan jî ewqas xerabî bi me kirine. Di bin wan mercan de em bira ne?

Lewma iro min dil u canê xwe dayê biratiya hevgirtina serokên me A-poyê hêja, Celalê giranbuha, rî dîtin. Birêz Burkay jî çû cem wan. Em Kurdên Bakur, bi zêdetir me xwe daye alîkariya hersiyan. Mesûd Berzanî, ez bawer im ku ew ji kariyera xwe ditirse. Nabe ku ew jî netirse. Keda wî jî hindik nîn e. Hemû pêşmerge bira ne, ew benda dilê me Kurdan in. Ez bi qurbana wan bibim.

Gelê Kurd gelekî ne xwînî ye. Gelekî romantik u comerd e. Lewma dijminiyê li dijî kesî nake. Ku dîplomasî baş hate kirin u Kurdistan ava bibe, emê vê çaxê bi Tirk, Ereb u Ecem man re bibin bira.

Bê Kurdistan, bê zenava Kurdi, Tirk, Ereb u Ecem wê tim me bikuncînin. Berê Kurd u Kurdistan, pişt re bi Tirk, Ereb u Ecem re biratî.

Temeli

FERHENOK

- Berendam:** Namzed (Aday)
- Berpisîyar:** Sorumlu
- Gencîne:** Xezîne (Define)
- Gerînende:** Dîrector (Müdür)
- Geş:** Ger (Seyahat)
- Hêman:** Faktor (Unsur)
- Hincet:** Bahane
- Hindikahî:** Mînorite (Azınlık)
- Karbides:** Kargêr (İşveren)
- Kargeh:** Karxane (İşyeri, fabrika)
- Karmend:** Memûr
- Maf:** Heq (Hak)
- Mafdar:** Biheq (Haklı)
- Mikur:** İtiraf
- Mixabin:** Malesef
- Navend:** Merkez
- Nefî:** Sirgün
- Parastin:** Muhaftaze (Koruma, savunma)
- Parzemîn:** Qita (Kita)
- Pest:** Pêkutî (Baskı)
- Pêwendî:** Têkilî (İlişki)
- Pêwist:** Zarûri (Gerekli)
- Qeyd:** Zincir (Pranga)
- Rasteqîn:** Heqîbet (Gerçek)
- Rawestan:** Sekinîn (Durmak)
- Rewşen:** Ronak (Aydınlık)
- Rewşenbir:** Ronakbir (Aydın)
- Şibîn:** Dirûv (Benzemek)
- Şirove:** Yorum
- Tendurustî:** Sihhet (Sağlık)
- Tene:** Lib, heb (Tane)
- Wargeh:** Qamp (Kamp)

Azadiya gelê Kurd nêzîk bûye

deyndarê nivísandinê dibînim u diyar dikim: Berî niha 20-30 sali elektrîk tune bû, lê lembeyê dohnê hebûn, ava weke neynikê, ava kaniyan hebû. Dibistan tune bûn, lê medreseyen ilmê hebûn. Pere bi qîmet nîn bû, lê zérê zer hebûn. Niha bi zêrekî, telisek pereyê Tirko tê kirîn. Riyen me tune bûn, lê rîbuwar u karwanen me hebûn. Xebat heye, lê gelê

Kurd kole ye, hatin jî, ji xwînmij u dijmir re ye. Tu kara vê xebatê ji mirovén gelê bindest re nîn e. Elektrîk a welatê me ye, lê didine me bi pere. Dibistan, di walatê me de dersên bi Tirki didin zarokên me. Mamoste jî, Tirk in. Ci karê Tirkan heye di welatê me de? Gundên ku lê cerdevan nîn bin, dibistanen wan girtîne. Li gundên cerdevanan, mamosteyen Tirk, serê sibehan, bi zarokên xayîn u nezanen. "Türküm doğruyım" didin xwendin. Fikra zarokan xera dikin u zimanê wan ê zîmkâbi wan didin jîbîrkirin. Li camiyen di Kurdistanê de, gelek ajan u hevalbendên dijmin bi îmamî cih girtine. Di weazên xwe de, bi propagandayen dijmin. Kurdên nezan dixapînîn.

Di sala 1985 an de li gundê ku min lê mamosteti dikir, melayê gund ê ku ji "îmam Hatîb" ê icazet standibû, ji sibê heya êvarê bi şagirtê min ên betal re bi

gogê dileyîst. Bi Romén ku dihatin gund re têkiliyên wî hebûn. Gelek pere distandin, lê ew mehkûmê dijmin in. Qiz u xorten Kurd, bêkar u emel in. Karker bê xebat in, cihê kar u xebatê nîn in. Li Stenbolê u metropolên din dixebeitin. Di salê de 3 roj zikê wan têr nabe. Kurd, xwedî pere nîn in ku karibin pê ticaretê bikin. En ticar jî, bi zor malbata xwe xwedî dikin.

Li ser rûyê dinê, tu gel mîna Kurdan ne belengaz e. Em Kurd tim u tim di bin zordardiyê de ne. Ev 70 sal in ku li ser me qetlîam di-meşînîn. Em li dû gelên din-yayê mane. Em hê jî bindest u kole ne. Gelo em jî ne însan in? Cîma em di welatê xwe de esîr in? Ci kar u emelîn memûr, polîs, ajanen Romî u cerdevanen xayîn di nava me de hene?

Zimanê me yê zîmkâbi cîma qedexe ye? Dodgeh u dibistan cîma ne bi zimanê me ne? Cîma mamoste ne em in?

Geli xayîn u nezanen! Edî bes e; heta kengê hûn dê bêne xapandin? Ma qet pozê we jî naşewite? Ma hûn kor in?

Ma hûn bi çavên xwe jî nabînin ku dijmin birayê we yê Kurd, bi we dide qelan-din? Ma hûn qet nafikirin? Tişte ku iro tînin serê birayen we yên welatparêz, dê sibehê bînin serê we jî. Dê bibêjin: "Bi kêri birayê xwe neyê, dê ci bi kêri min were?"

İro ez serxwebûn u azadiya gelê Kurd nêzîk dibînim. Gelê Kurd iro ji xewa mirinê siyar bûye. Baweriya xwe bi serfirazî u azadiya xwe aniye. Malbaten Kurd, di têkoşînê de cihê xwe girtine. Ew nezaniya berê nemaye. Axa û beg bê qedr u qîmet mane. Li ser ciyayen Kurdistanê, bi hezaran welatparêz, bi çekên xwe cih girtine.

Di bajar u gundan de, bi dehhezaran Kurd, dil berda-ne şoreşê. Xwendevan u zanayen me gelek in. Em dê mafen xwe bi şoreş u siya-setê bistînin.

Rabin ev şoreş e, serxwebûn gelek xwes e.

Mamoste Rêzan

**Qaseta
Gulên
Mezrabotan**

'LEZKIN'

Çapa duyemîn

DERKET

Navnîşana xwestinê:
Mezopotamya Kültür Merkezi
Tarlabasi Cad. No:128
Taksim / İstanbul
Tel: 254 48 65

Îran ket nava erdêna başûrê Kurdistanê

Navenda Nûçeyan- Dewleta Îranê, bi hêzeke mezin û bi çekên giran êrîşî nava erdêna başûrê Kurdistanê kir û 5 km kete hundir. Li gund û navçeyen ku di tixûbê Îranê de ne, gel dest bi koçê kir û nêzîkî 7 hezar kesî li bajarêñ din, 2 hezar kes ji li ciyayan cîwar bûn. Bi giştî li Helebce. Kela Diza û Raniya gel avahiyen xwe vala dikin û ji van herêman vedikişin.

Dewleta Îranê, ev nêzîkî 12 rojan e ku, li hember wargehêne PDK-I (I-KDP) dest bi êrîşan kirine û bi top û çekên giran vê herêmê di-kutin. Piştî van êrîşan ji, hêzeke mezin ji leşkerên artêşa Îranê tevî çekên xwe yên giran ketin nava erdêna başûrê Kurdistanê û êrîşen xwe ji hundir ve domandin.

Li gor agahiyen ku ji çav-kaniyêne PDK-I li dinyayê belav dibin, leşkeren Îranê di amedekariya êrîşke mezin û fireh de ne. Hêzên leşkeri yêne Îranê, li hember pena-beren wargeha li herêma Mawalê ku ji Silêmaniye 50 km dûr e ji êrîşek pêk anîn, bi vê êrîşê re gundan ji bi topen giran kutan.

Li herêmêne, ku êrîşen leşkeren Îranê didomin, di nav gel de, tirs û xofeke mezin peyda bûye û dest bi koçberiyê kirine. Heta niha nêzîkî 10 hezar kes ji herêmê koçber bûrîne.

Îran van êrîşan bi hinceta ku pêşmergeyên PDK'ê ya Îranê di van demen dawî de êrîşen dijwar bi ser hêzên Îranê ve dibin û dû re vedige-rin Başur, pêk tîne.

Îran li top û çekên giran, gundêne Kurdistanana Başur bombe dikin. Li hin gundan kevir li ser kevir nehiştin.

Li Piranê xanî hat bombekirin: 1 mirî

Li navçeya Piranê ya Amedê xaniyek hat bombekirin, di encama bombekirine de Îbarhîm Akengîn hat kuştin û xanî ji hat rûxandin. Bûyera bombekirinê di 24.04.1993 yan de, saet di 20.30'ye şevê de qewimî. Bi şev çend kesen çekdar lembeyen derûdora mala Ahmet Akengîn bi çekan gullebaran dikin, dû re ji bombeya destan diavêjin male û bi ser de ji gulleyan li xanî direşinin. Di vê bûyerê de xwendavanê liseyê Îbrahîm Akengîn (16) tê kuştin, ji ber ku rûniştvanen male ji hundir bi lez derdi Kevin tiştek bi kesî din nabe. Lê xanî bi carek tê hilweşandin. Malbata Akengîn wek malbatek welatparêz tê nasîn. Li gorî didevanen bûyerê, ev kirin ê kontr-gerîla ye.

Serokwezîrê Kurdistanâ Federe guherî

Erbil (Kurd-ha)- Li Kurdistanâ Başur, di Meclisa Federe ya Kurdistanâ de, Serokwezîr û hin wezîr guherîn. Kusret Resûl bû serokwezîrê nû. Daru Nûri bû Wezîrê Aborî, Sadi Ehmed Wezîrê Çandiniye, Cebbar Feran ji ji bo Wezîriya Pêşmergeyan hatin hilbijartîn.

Tevî Serokwezîrê Dewleta Federe ya Kurdistan, wezîren ku vê dawiyê hatine hilbijartîn hemû ji YNK'ê ne. Ev yek gelek bal kişand û bû sedermê hinek şiroveyan.

Li ser vê yekê rayedarek ji YNK'ê da xuyan ku sazûmaniya Dewleta Federe şert e û ev guherîn ji bo vê yekê pêk hatine.

erîşî heyetê kirin, erebeyen wan gulleberan kirin, bi kul-man li Tarik Ziya Ekinci û me-bûse HEP'ê Zübeyr Aydar xis-tin. Heyet ji vê erîşâ hêzên leşkeri, qeymeqamê Bismilê ber-pirsiyar girt û dan xuyan ku ev erîş li ser daxwaza qeymeqam pêk hatiye. Li gor agahiyen, di nav cerdevanen ku erîşî heyetê kirine, du kes ji gundê Girê Hecî Faris in û di vê çavdêriya dawî de cerdevaniyê pejirandîne. Navê van cerdevanan Şemsettîn Güneş û İzzettîn Çelebi ne.

hatine valakirin ev in: Bavcanka, Duderya, Serefka, Araska, Nedera, Tiyaks, Reşika, Es-kerê, Xacûka, Kamika, Badika Hewrê, Sîrnaz, Dîlet, Delit, Sa-furnût, Dimilya, Komak û Ci-çek.

GUNDÊN SERHEDÊ Jİ VALA DIKIN

Valakirina gundêne Kurdistanê, li hêla Serhedê ji bi hemû tundiya xwe ve didome. Gundêne di sêgoşeya Bazid, Erdîş û Cildérane de ne, ji ber erîş û pêkutiyen hêzên leşkeri gundêne xwe vala dikin.

Hêzên dewletê demeke berê li Çiyayê Tendurekê bi balefir operasyonek pêk anîbûn. Piştî vê operasyonê ji, li gundêne dorhêla Çiyayê Tendurekê dest bi talanê kiribûn. Hêzên-leşkeri li gundêne Diyadînê, ji bo gundî gundêne xwe vala bikin, girtin, lêdan û talan-kirin xwe didomînîn.

Gundiyen ku ji gundêne xwe derdi Kevin, li navce an ji gundêne nêzîk, di axurên lêzim û naskiriyen xwe de bi cih dibin. Li gor agahiyen hêzên leşkeri, li gundêne Diyadînê, Zorava ji operasyonek pêk anîne.

Gund vala dibin

Navenda Nûçeyan- Hêzên leşkeri û cerdevan bi hemû hêza xwe ve erîşen ji bo valakirina gundan didomînîn. Heftiya cûyi, hêzên leşkeri yê artêşa

Tirk ji bo gundiyan bikin cerdevan, ji gundê Girê Hecî Faris 4 xanî xera kiribûn û gundiyan ku cerdevaniyê nepejirandibûn girtibûn binçav, ên mayîn ji, ji

gund koç kiribûn.

Li ser vê bûyerê, heyetek ji İnsiyâfa Rewşenbîran û ji Partiya Keda Gel çûne gundê Girê Hecî Faris. Lê li gund cerdevan

Li gundêne Kurdistanê talan û qırkirin didomin. Armanç valakirina gundan û koçberkirina xelkê ye.

GUNDAN DIŞEWITİNİN

Hêzên leşkeri, li Pasûrê (Qulp) ji, gundekî tevî axur û sewalan şewitandin. Di 26'ê Adarê de ji hêzên leşkeri erîşek biribûn ser gundê Çiçekli û gundî li ser vê bûyerê gund vala kiribûn. Gundiyen Çiçekli bi tenê sewalên (heywan) xwe di gund de xwedî dikirin. Lê hêzên leşkeri, di 23'ê Nisan de ji nû ve erîşî gund kirin û xaniyên vala, axuran û sewalên di axuran de şewitandin.

Li aliyê din, heta niha 20 ji gundêne Pasûrê bi erîşen wiha hatine valakirin. Gundêne ku

IRA: Têkoşer û bi birtyar

Nûçeyen Derve- Têkoşerên IRA'yê livbaziyên xwe yên li hember dewleta Ingiliz didomînin. Dewleta Ingiliz di van demen-dawî de li hember têkoşerên IRA'yê di operasyoneke giştî de bûn û çend ji van têkoşeran girtibûn. Lé IRA jî di wê kîliyê de bersiva van operasyonan da û li çend avahiyên di navenda Londonê de bombe teqandin. Di van livbaziyan de mirovek mir, 40 kes jî birîndar bûn.

Rêxistina Artêsa Rizga-

riya İrlanda (IRA) ji demeke dirêj ve ye, li hember dewleta Ingiliz, ji bo serxwebûna İrlanda ya Bakur di têkoşinê de ye. Heta niha li hember hedefen leşkerî û sivîl, gelek livbaziyên IRA pêk hatine û Ingiltere bi tu awayî nikare rî li ber livbaziyên vê rêxistinê bigire.

Piştî van livbaziyên IRA'yê, hêzên polisi yê dewleta Ingiliz, ji nû ve dest bi operasyonan kîrin û nêzîkî 10 kesan girtin bi çavdêriyê.

Bajar û avahiyên Ingiltere jî, ji livbaziyên têkoşerên IRA'yê zerarê dibinîn. Di érisen bi vî rengi de, sivîl jî dimirin.

GOTIN

Yaşar Kaya

Muzîka Kurdî

Ez bi xwe ne mamoste û pisporê muzîka Kurdî me. Bi dîtina min, li ser mûzîka Kurdî gelek tişt nehatine nîvisandin. Bi can û dil her Kurd dikare ji bo muzîka Kurdî tiştikî bibêje. Muzîka her gelî, jiyan û dîroka wan e. Hinek miletênu ku koka wan di kûr de ne, muzîka wan naşibe yê tu mîletî. Ez-wisa bawer dikim, Kurd jî yek ji wan mîletan in. Li gorî dîtina min, muzîka Kurdî sê parce ye. Hinek kilam hene, klamên şer û mîraniyê ne. Em dikarin ji bo wan bibêjin klamên serhildanê û şer. Dil û kezebêni mirov tînîn xwarê. Ji Serhedê bigirin ta Hekariyê gelek klam û stranê wiha hene. Em dikarin ji bo wan bibêjin, klamên dirêj. Di nava wan de jiyan, şer, girtîgeh, nexwêşxane, zîndan giş hene.

Di muzîka Kurdî de, şaxê duymen stranê dîlanê ne, stranê lîstikê ne, stranê bi meqam in. Li gelek aliyan bi awayêne cure cure ne. Di nava wan de,

rîndayî, jiyan, zewac û gelek tiştîn bi vî rengi hene.

Di şaxî sêyemîn de, klamên evîniyê, klamên eşqê, klamên dilketina qîz û xorstan hene. Ev klam giş bi dîrok in, cih û war in, jiyanâ welat in, ji aliye kî ve mîranî û mîrxasî ye, ji aliye din ve evîna dilan tînîn ser zarê xwe. Klamên serhildanen gelek bi nav û deng in. Dewrêşê Evdê, Bişarê Çeto, Eminê Perîxanê, Filîte Quto, Sîpanê Xelatê, Gola Wanê, li ser zimanêne gelek dewrêşan in. Divê em li ser dengbêjîn Kurd jî bisekinin.

Klamên serhildanen gelek bi nav û deng in. Dewrêşê Evdê, Bişarê Çeto, Eminê Perîxanê, Filîte Quto, Sîpanê Xelatê, Gola Wanê, li ser zimanêne gelek dewrêşan in. Divê em li ser dengbêjîn Kurd jî bisekinin. Ne ders û talîma muzîkê dîtine, ne jî li dibistanan xwendine. Dîsa jî bi meqam dizanîn, bi deng dizanîn û van klaman dibêjin. Dengê hinekan ji qudra Xwedê de rind e, hinek jî li cem dengbêjîn navdar rûdinin û radibin hîn dibin.

Ciqas şivan û gavanên Kurd hene, giş li bilûrê dixin, ji zarokiya xwe ve hînî bilûrê dibin û gava diçine ber pez, bilûra xwe ji tûrikê xwe kêm nakin. Dengê bilûra wan, mîna ava kaniyan zelal tê guhê mirov. Hinek jî li tilimê dixin.

Cih bi cih, li Kurdistanê muzîka Kurd bi gotin û bi deng diguhere. Ev jî di-de ber çavan ku, muzîka Kurdî gelek dewlemend e. Ji Ruhayê, ji Diyarbekirê, ji hêla Hekariyê bigire heya Ormîye, Qersê, Serhedê, Cepekkürê cih bi cih dewlemendiya xwe diyar dike.

Li Ürsetê (Rûsyayê) gelek mamoste û zana li ser muzîka Kurdî xebat kirine, gelek pirtûk û nîvîsar nîvîsîne. Li Kurdistanê jî, hewce ye, li ser vî milî gelek xebat çêbibin. Enstituya Kurdî vê yekê li ber çavan bigire û di van salêne pêş de, li welatê me dibistanen muzîka Kurdî bêne avakirin. Li ser van xebatênu ku iro bêne kirin, dê gelek rûmet bibînin.

Perîxanê, Filîte Quto, Sîpanê Xelatê, Gola Wanê, li ser zimanêne gelek

CERDÊN GERİLAYÊN RIYA RONAHÎ

Gerîlayên rêxistina Riya Ronahî (Aydinlik Yol) cerdên xwe, di van rojên dawî de roj bi roj zêde dikin. Rêxistina Riya Ronahî (Partiya Komunist a Perû) li Perûye, li dijî dewleta fasîst têkoşinê dide. Di girtina Serokê Riya Ronahî Abîmael Guzman û heta niha, gerîla cerdî ser girtîgehan dikin û girtiyan ji hundir direvînîn.

Gerîlayên Riya Ronahî, di 26.4.1993'yan de, cerdî ser girtîgehan ku, li bakurê Perû ye, kir. Di vê cerdî de 4 mehkûm hatin revandin û polisek jî hate kuştin.

Di cerdên dinê de jî, 50 gerîlayên bi çek êrîş bîrîn ser Girtîgeha San Andres. Gerîla elektrîkên herêmê qut kirin, pişt re ji bo derbasi hundir bibin, bi dînamitê ji xwe re rî vekirin. Di vê bûyerê de ku 8 mehkûm reviyane, 4 ji wan gerîlayên Riya Ronahî bûne.

Ev çend meh e, cerdên gerîlayan ên ser girtîgehan didome. Di dawiya meha Adarê de jî, gerîla cerdî ser girtîgeha ku nêzîkî bajarê Cuzco ye, kiribûn. Gerîla di vê cerdê de, di dîwarê girtîgehan de qulek vekirine û 25 mehkûm serbest kirine.

Cinayet nayêñ ronîkirin

Nûçeyen Derve- Helsinkî Watch, rapora xwe ya meha Nisanê ya der barê Tirkiyê de wessand. Rapor bi giranî li ser kuştina Serokê Şaxa Komeleya Mafen Mirovan a Mazrayê (Elezîzê) Metîn Can û endamê komeleyê Dr. Hasan Kaya radiweste.

Komiteya Cavidêriyê ya Helsinkî, di ve raporê de li ser cinayetên ku "kiryarêñ wan nayêñ

zanin" radiweste û ji hebûna kontr-gerîla gunan dike.

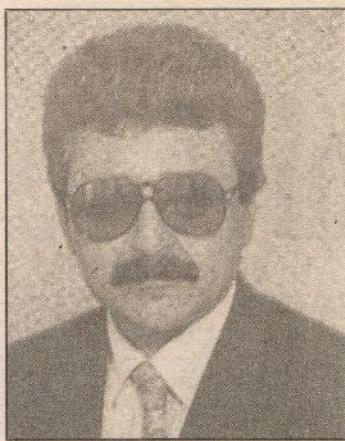
Rapor bi taybetî nakokiyên di navbera daxuyaniyên Wezirê Karê Hindurîn İsmet Sezgîn û ajansan bi awayekî berbiçav derdixe ronahiyê. Dîsa di raporê de li ser cinayetên "faîle mechûl" radiweste û dide diyarkirin ku, dewlet bi ciddî li serê nasekine û kirayarê bûyeran ronî nake.

Di hevdîtinêñ astiyê de dubendî

Nûçeyen Derve- Hevdîtinê Astiyê ya Rojhilata Navîn ku di nav İsrail. Amerika, dewletên Ereb û RRF (FKÖ)'e de jî nû ve dest pê kirin, di nav rêxistinê Filistînî de dubendî derxistin. Ji rêxistinê RRF'ê Hamas û El Fetih li ser jî nû ve destpêkirina Hevdîtinê Astiyê li hev û du na-kîn. Hamas li dijî van hevdîtinan derdikeve û ji bo vê ji sîrgûnkîri na 450 Filistîniyan sedem nîşan dide.

Rêxistina Hamas'ê ji bo protestokirina Hevdîtinê Astiyê banga greveke pisti kir. Ev bang di nav pirraniya Filistîniyan de a-ligirî dît û di nav erden dagirkirî de, jiyan sekînî. Di vê navê de, hêzîn İsrailî, di erden dagirkirî de êrîşî Filistîniyan kirin. Di van érisan de 57 kes birîndar bûn, 2 kes ji têkoserên Hamas'ê jî, di de-ma bangkirina bîryara greve de, bi gulleyen leskerên İsrailî birîndar bûn.

Li aliye din, Hevdîtinê Astiyê li Washingtonê jî nû ve dest pê kirin. Heyetên İsrail. Amerika, Sûri, Filistîn û dewletên din ên Ereb, besdarî hevdîtinê bûn. Lé heta niha tu pêşvecûn ji vê hevdîtinê derneketine.

Mahmut Kılıç

Partiyek nû tê avakirin

Rêvebirên Partiya Keda Gel (HEP) ji bo ku partiyek din ava bikin û hemû derûdorêñ partiû rôxistinê Kurd bikin nava vê partiyê, ji partiya xwe ıstifa kirin. Rêvebir ji bo avakirina partiya nû dest bi xebatê xwe kirin û dê di roja 01.05.1993'yan de, li Enqerê bi kesen ji kom û rôxistinê din re li hev rûnin.

Li gor agahiyênu ku gihiyane destê me, ji Partiya HEP'ê Cigirê Serokê Giştî Ferîdun Yazar, Sekreterê Giştî Ahmet Karataş, Cigirê Sekreterê Giştî Nevzat Özbay, endamên Meclisa Partiyê û hin kes ji Heyeta Rêveberiya Navendê ji partiya xwe ıstifa kirin. HEP li 46 bajaran xwe bi rê xistiye. Rêvebirên hin rôxistinê bajaran, ji bo ıstifakirinê daxwaznameyênu xwe dane. Ji bo HEP'ê doza dadanê hatiye vekirin, ger ku bîryar der barê dadana partiyê de were dayin; rêvebirên wê heta 10 salan nikarin di qada siyasetê de bixebeitin, lewma endamên HEP'ê ıstifa kirine û ji bo avakirina partiyekê dorfirê dest bi xebate kirine.

Di Komisyonâku ji bo damezirandina partiya nû hatiye çêkirin de Ferîdun Yazar, Mahmut Kılıç, Hatîp Dicle û Zübeyîr Aydar hene. Ev komisyon bi kom û rôxistinê Kurd re têkili datin û wê bi 70 kesi re di 1'ê Gulân de, li Enqerê bi hev re rûnin û bi hev bi şewirin.

Mahmut Kılıç li ser rengê Partiya nû van gotinan got: "Avakirina partiyekê demokrat, aşixwaz, li Tirkîyê jiyanina prensibên demokrasiyê yêner gerdûnî, li hemberî ideolojiya fermî, tê daxwazkirin."

Sergo teqîya feqîr mirin

Dimenek ji bûyera teqîna sergo.

Navenda Nûçeyan- Li Stenbolê, sergoyê li navçeya Umraniye ya li hêla Hekimhanê, roja 28'ê Nisanê, serê sibehê teqîya. Teqîn bi dewisîna gaza metanê pêk hat. Bi teqînê re, qîrs û qalênu ku bi salan avêtibûne ser sergoyê, bi carekê ve bi ser malênu li kîleka sergoyê ve hat û 11 mal tevî 70 kesi di bin de man. Ên di bin de mane bi piranî jin, zarok û yê navsere ne. Heta niha 30 mirî ji binê sergoyê hatine deranîn. Ji bo kesen ku di binê sergo de mane bêne dêrxiştin jî xebat didomin.

Li vê herêmê qîrs û qalênu navçeyen. Üsküdar, Beykoz û Kadiköyê têna valakirin. Li herêma bûyere lêkolîn hatine kirin û rastî nexweşînên ku ji gaza me-

tanê pêk têna, hatine. Di gel vanan û raporêñ der barê sergo de hatine dayin de, tu tedbir nehatine standin.

Li cihê ku bûyer lê qewimîye bi piranî kesen xizan lê dijîn û bi hejmareke giştî jî Kurd in. Bi taybetî li Stenbolê cihê ku sergo lêne, li guhê bajar in û kesen xizan lê dijîn, Niha ev talûke ji bo van deveran jî derbasdar e.

Kesen mirî yênu ku navêwan hatiye tespitkirin ev in: Gülnîhal Yağcî, Seda û Selda Yağcî, Melek Öztürk û zarokên wê Ayşe, Ayla,

Recep û Ayça, Behîce Bayraktar û bûka wê Tellî Bayraktar, Kezban Acar (hemla, wê heşt mehî bû), Nazmiye Çetînkaya (hemla wê heşt mehî bû), Fadîme Çetînkaya, Ayşe Çetînkaya, Şîrvan Çinar (penc mehî) û pîrekek ku navê wê Fatma ye.

Ji ber ku hîn xebatê ji bo derxistina kesen ku di bin sergo de mane didome, bi awayekî teqeze hejmara kesen ku mirine nayêzanîn. Lê tiştê ku heye xebat didomin û hejmara kesen mirî zêde dîbin.

Ji gorêñ gerîla jî venagerin

Gorêñ gerîlayen ARGK'ê yênu ku li gundê Haco navçeya Hezo ya Batmanê ne, ji hêla cendirmeyan ve hatin pelaştin.

Ev gorêñ ku ji aliye cendirmeyan ve hatine rûxandin, ên gerîlayen ARGK'ê Hevîdar, Hêlin. Binevş û Nesîb in. Ev her çar gerîla di 3'ê Gulân 1992'an de li gundê Haco di lihevxitinekê de şehîd ketti-

bûn.

Hat bihîstin ku, cendirmegul û şaxen gundiyan ku li dorâ goristanê çandine jî, rakirine û gefan li gundiyan xwarîne. Hêzen dijmin edî çavênen tenê ne bi gel û gerîlayan her wiha bi mirî û kuştian jî bar nade. Bi awayekî hovane erîşî ser nirx û manewiyata gelê Kurd jî dikin.

Du kesen din jî winda bûn

Windabûnên di binçav de

her diçe li Tirkîyê wek tiştekî normal tê dîtin. Du xorten xwendevan Suat Akoğlu (Zanîngeha Teknikê ya Stenbolê) û Hamdi Kayisi (Zanîngeha Erciyes) ji hela polisan ve cihê, cihê hatine girtin. Lê niha tu alyê polisan ve hatine girtin.

lîs nayê standin.

Malbata "windahî" yan di gel hemû hewldanênu xwe, xwe nagîhînin wan. Hamdi Kayisi di 07.04.1993'yan de, Suat Akoğlu jî 27.04.1993'yan de, di derketina ji dibistanê ji alyê polisan ve hatine girtin.

Çi guherî? – 2

Rawestina şer bangek mirovahiyê ye

Celal Telabani, Abdullah Öcalan, Kemal Burkay û Ahmet Türk, di 16'ê Nisana 1993'an de, di cîvîna beyankirina şerrawestinê de têne dîtin.

Serokatiya PKK'ê ji berê ve, ji bo çareserkirina siyasi bang dikir. Ev rawestina şer û bangên PKK'ê hev û du temam dîkin. Ji berê û heyanî iro, PKK'ê vê dihanî ziman ku şerê çekdarî ji bo têkoşîna rizgarî ya neteweyî, xweparastinek meşrû ye, di xizmeta siyasetê de ye û şeklekî siyasi ya herî tûj e.

Serokatiya PKK'ê ji berê ve, ji bo çareserkirina siyasi bang dikir. Ev rawestina şer û bangên PKK'ê hev û du temam dîkin. Ji berê û heyanî iro, PKK'ê vê dihanî ziman ku şerê çekdarî ji bo têkoşîna rizgarî ya neteweyî, xweparastinek meşrû ye, di xizmeta siyasetê de ye û şeklekî siyasi ya herî tûj e. Piştî van pêşveçûnê dawî, top ket lingên dewleta Tirk. Ger di siyaseta xwe ya leşkerî de israr bike, wê bersiva xwe bi şerê gerilayê bi hêztir bibîne. Û wê hemû raya giştî bibîne ku, sebebê vê xwinê, siyaseta dewleta Tirk a kevnesopî, ya qırkırinê ye. PKK ne alîgirê xwinri-jandinê ye.

YEKİTİYA NETEWEYÎ BI HÊZTIR DIBE

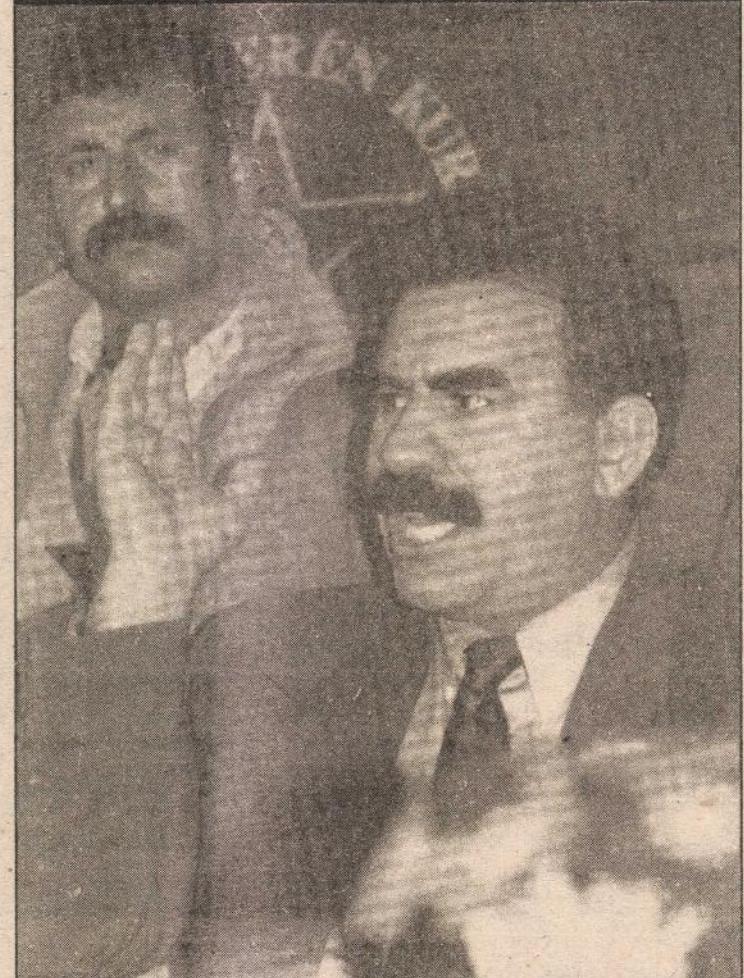
Biryara rawestina şer û têkiyîen ku di navbera PKK'ê û hêzén Başûr de çêbûye, rê li ber têkiyîen rêxistinê din nagiye. Ew bi salan şerê çekdarî qebûl nedikirin. Dixwestin ku pirsgirêka Kurd, bi riyan siyasi, bi parlamentezimê çareser bikin. Iro van rêxistinan hatîbin bi PKK'ê re têkilî danîbin, ev bihezbûna PKK'ê, bilindbûna têkoşîna PKK'ê dide xuyakirin. Ew rewş dewleta Tirk ber bi tengasiyêne mezin ve dibe. Dewleta Tirk, bi hezaran gerîlî

wan li hember şerê gerîla bi kar bîne. Ev rastî nayê pişguhîkirin.

Em naxxwazin wan tiştan ji nû ve bikolin. Rewşa pêşveçûnê Kurdistanê û sewiya têkoşînê, ji bo planek bi vi rengî, bi rêxistin tu gêdûkên vala nehiştiye. Siyaset bi gel û raman tê kirin. Têkoşîna ku raman û hêza wê tune be, mafê jiyanê jê re nîn e. Li hember vê, mînakek ku bê nîşandan jî tune. Iro hin rêxistin bi PKK'ê re itifaq kirine. Di imzakirina van itifaqan de, hin nuqtayê hesas hene dibê paşçav nebe. Ev ji divê di bin ser-niviseke din de bê nîvîsandin.

SEMBOLA YEKÎTI Û DIGELHEVİYÊ: PKK

Sernîfîsa xwe me "ci guherî" çêtir dît. Hin kes û der û dor dibêjin, "Gelo PKK cû ser xetek reformîst, dev ji şerê çekdarî bêrdide, di stratejiya PKK'ê de guhertin çêbû?" Ji bo van idianan û kesen ku vê rewşê hê nebişkavtine me wê sernîfîse nîvîsand. Bê guman van tiştan ku têngotin ji bo PKK'ê derbas nabe. Ê baş e, ci guherî? PKK bi têkoşîna xwe ya 20 sali, pêşveçûnê girîng afirandîye û meterîs û kozikên girîng bi dest xistiye. PKK bi şer û bi xwîna hezaran

şehîd hatîye vê sewiyê. Iro ji hatîye sewiyeyek wisa ku, bûye hêviya milyonan. Gelê Kurd temsîl dike. Kare gelê Kurd râke piyan û daxwazî û hêviyên wan bîne cih. Di pratika xwe ya 20 sali de, grafika pêşveçûna wê tim berjor çûye. Ji iro pê ve ji wê ber bi jor he-re. Sewiya PKK'ê ku iro gîhîstiyê, divê PKK hemû gelê Kurd hembêz bike. PKK divê ji hemû kesî û derdorî re, di na-va dilê xwe de cih veke. Ber-pirsîyar e ku ji hemû kul û derdîn gelê Kurd re bibe der-man. PKK di bin berpîrsîyari-ya hemû gelê Kurd de ye. Iro ji, ji bo vê berpîrsîyariyê ci pêwîst e wî dike. Yan na her weki ku hin kes dibêjin tu guherandin di nav. PKK'ê de-çenebûne. Tiştî ku guherîye, meydana berpîrsîyariya PKK'ê bi rengek neteweyî fireh û bîlind bûye. Ji ber vê yekê ji, her ci kesen ku bixwazin biguherîn, dixwaze bila xayîn be, dixwaze bila têkildarê dijmin be, wezîfa PKK'ê ye ku wan bike xizmeta şoreşê. Kesen ku dixwazin bi mejiyê berê karêñ xwe bidomînîn ji, dîsa berpîrsîyariya PKK'ê ye ku wan ji vî bide devjêberdan. Li Kurdistanê kesen ku ji şoreşê direvin, yên reformîst û yên xayîn, qebûl bikin ji, nekin ji Serok Apo

"Di dû van pêşveçûnan re, bersivdayîna "pirsîn mîna ci-ma, ji bo ci, cawa?" divê gelê Kurd bide û xwedîyên van pir-san dawefî ditina rastîyan bike.

**Berxwedan,
Rojhilata Navîn**

Tiştên ku naxwazî li te bêne kirin,
tu jî li kesî din neke.

Conficius

An zafer an jî tunebûn

Diroka şer a kevnare, di navbera heq û neheqiyê de dest pê kir. Pêxemberê İranî-Zerdeş mizgînî dabû ku, dê heq bi ser keve. 2500 sal borîn: her neheq li jor, heq jî li jêrîn e. Sêdemê wê jî ku pirraniya bindest û belengaz jî doza xwe fêm na-kin. Serdest û zordar wan zû di-xapînîn. Ên di şer de hevûdin dikujin, ji herdu aliyan jî mirovênek wekî hev in. An jî bo berjewendiyê du malbatan, xanedanan, dewlemendant xwe didin kuştin. An jî hin ji wan hevalê hevalen xwe, hin jî hevalbendêñ dijminê doza xwe ne. Dawiyê yêñ berze dîkin ji herdu cûnan jî kurêñ gelêñ xizan, pale û gundiyan in. Kedxwar li kîleka meydanêñ şer, li ser girêñ bilind rûniştî temaşa şer dîkin. Meydana şer ji bo wan şanogeh e. Her wekî ev serpêhatiyêñ jêrî:

Fatihê Hindistanê-İskenderê Mezin û mamostayê xwe Arîsto. li serê girekî bilind dipeyi-vîn. İskender, deşta bi kelexêñ kuştiyan ve tiji nîşanî Arîsto da û jê pîrsî:

- Mamoste ev çî ye?

Arîsto bersiv didî:

- An zafer, an jî tunebûn.

Di qırnê 17.'an de mareşalekî Fransiz li nava meydana şer digeriya. Termêñ herdu aliyan bala wî kişand. Li Yawerê xwe zivirî û got:

- Çiqas xerîb e... Di hemû şeran de, ji herdu cûnan jî, gundiyyêñ ji rengê hevûdu têne

kuştin.

Kurêñ serokêñ komara Tirk bi xwe leşkeriyê nakin. Serokwezir Süleyman Demîrel û Wekilê wî Erdal Înönü jî bê zarok in. Yêñ hemû giregir û generalan jî bi hukmê qanûnan ve li derveyî şer girtine.

Ew ên ku li çiyayêñ Cûdî, A-rarat, Xakurk û Heftanînê têne

dan, werîsê wan di destê wan bi xwe de ye, yêñ Tirkan hevsar û lixav (gem) ên wan di destê talankerêñ wan de ye. A-liyê Kurd berevan, yêñ Tirk jî erîşvan in.

Heya ku xizan, gundî û pa-leyêñ Tirk li hemberî vê xapan-dinê şiyar nebin, kelexêñ mi-rovêñ rewşa wan weke hevû-din, dê di holêñ şer de bimînin. Şiyarbûna wan jî qonaxeke dûr e. Ew ji "Qralî qraltîr in." Xilaskirina "vatan, millet û Sakaryayê" kirine karê wan. Ev barê giran barê wan e. Gerek e bi-kevin bin. Tu Kurd ên welat-parêz divê xwe bi hevalbendî û dostaniya karker, gundî û rew-şenbirêñ Tirk ve nexapîne. Parlamento û hikûmeta Tirk a heftê salî rewneq û sítawa gelê Tirk e. Ji bo nasbûna gelê Tirk nîrîna endamêñ meclisê bes e û zêde ye jî. Hewce nîn e gun-diyyêñ Yozgat, Üşak û Kastamonye bigerin.

Mixabin ew hizra 300 sal berî niha, mareşalê Fransiz kirî, niha jî generalêñ Tirk nakin. İskenderêñ wan ên hemdem li serê gir ên bilind in, li helikopterên ezmanî li holêñ şer temâse dîkin.

Doğan Güreş pirs dîke:

- Mamosta ev çî ye?

Günerî Cîvaoğlu, Yalçın Doğan, Hasan Cemal bersiva wî didîn:

- Ev zafera milletê mezîn ê Tirk e...

Behzad Berçelani

Jûjî...

Doğan Güzel

TÎR

Musa Anter

Rojhilatê Firatê

Nayê veşartin ji 1920'an bûyera Koçgiri û heta ya Dêrsimê hikûmeta Tirkî wek gurekî ku di nav geriyek pezê bê şivan keve, heta ku wî bigota bes Kurd dikuştin. Ma hinek karin bibêje "na". Di 1925'an de Ş.Seîd, di 1929'an de, 30'î û 33'yan Agriyê, Zîlan û Sason. Û di 38'an jî de Fermana Dêrsimê.

Ev acizbûna hikûmeta Tirkî niha dinêre ku berê nema ji wan re diselihe, her ku yekî ji me dikujin wê rojê temamê dînyayê pê dihese, bi saya rojnamevanêñ Ewrûpa. İca berê çi kiribûn. Ji bo ku xwînrijiya wan dinya nebîne kanûnek derxistibûn navê wê bi Tirkî "Firatîn Ötesi Kanunu" bû. Li gora vî kanûni mîrikê Ewrûpî û Amerîkî nikarîbû derbasî Rojhilatê Firatê bi-be. Ev kanûn heta 1950 ku, Xwedê qebûl neke Tirkî bû Demokrat hilanîn. Wekî din jî mecbûr bûn hilînin, çîma temaman xwe firotibûn Amerîka û Ewrûpiyan. Nikaribûn ji wan re bigotina me-

Bi top û tanqan hîndoh Şîrnex û Cizîrê li erdê sekinandine û fedî nakin derdi Kevin ber televizyonan dibêjin em bi şefqet û bi merhemet diherin Kurdan. Ma lawo ku merhemeta we ev be îca şerê we çawa ye? Gerçi me şerê we dîtine, hema xwesteka me ji Xwedê ye ku ev merhemeta ku hûn bi me dîkin, bê serê we jî. Ë me ji a-liyê me ve mala we ne ava û me tu şefqeta we navê. Wî niha hûn me dikujin, em jî nifiran li we dîkin. Ma bi Xwedê stranek bi Kurmancî heye. Piçik jê wiha ye: "Lo lawo xurfanî, mala me li tara banî, heger Xwedê li hev anî, ezê te bikim kebanî." De îca ma Xwedê heke li hev anî, wilo wê çaxê emê du kapan biavêjin hev, binê bê Xwedê didî diya kî?

Qumandarê kampa Zêlê Osman Öcalan ji bo pêşerojê bi hêvî ye:

'Gelê me êdî xwedî îrade ye'

Zêlê, kampa ku hezar û pênc sed gerîlayen PKK'ê ji piştî şerê Başûr û vê de tê de bi cih bûne û xebatê xwe yên perwerdebûn û siyasi didomînin, di sînorê Iraq û Iranê de ye. Bi siwareyan mirov diçe heta nava kampê. Heta berî çend mehan jî siware nedîcûn nava kampê, rê xerabe bû û ji mecbûrî sê çar saet rîwingiya peyade jî lazim bû ji bo çûna kampa Zêlê.

Qumandarê kampê Osman Öcalan, ji Zêlê memnûn xuya dikir. Li gor dîtina wî ev kamp di pêşerojê de wê roleke girîng bileyze, di dorfîrehkirina xebatê PKK'ê de. Li gor Osman Öcalan, Başûr ji bo wan ne warê leşkerî ye; êdî zehf xebatê siyasi didomînin li vî parceyi.

Berî hevpeyvînê bi Osman Öcalan re, em ketin sohbetê dirêj. Li ser hemû

mijaran me xeber da, lê êdî zehf me ew guhdarî kir. Ji rojnamevaniyê bigirin ta şerawestinê, ji mirina Turgut Özal bigirin ta pirsgirêka jinan, li ser gelek mijaran sohbet carna di atmosferek cidi de, carna jî bi ken û hene heta nîvê şevê dom kir.

SERRAWESTIN

Dema me armanca şerrawestinê pîrsî, gote me ku şerrawestin hereket û helwesteke hokirinê ye. Yanî, bi vê yekê wê komara Tirk û raya giştî ber bi çareserkirina siyasi vebihata kişandin û ev gava hokirinê (elimandinê) bû.

"Hikûmeta koalisyonê, ya cengê ye. Hemû politikayê koalisyonê li ser planê perçiqandina PKK'ê hatine cekirin. Bes şerrawestin hemû planê koalisyonê serobino kir."

Osman Öcalan digot ku

piştî şerê Başûr PKK hîn xurttir bûye. Her çiqas di hereketê girseyî de hinek bêrêkûpêki hebe jî, paşveçün tune.

Öcalan şerê Başûr wek komployeke navneteweyî dinirxand û wiha dom dikir: "Lê dîsa jî komara Tirk û hêzên împeryalist bi ser neketin, em ji şer xurttir derketin. İttifaqa ku me bi hêzên Kurd re çekirin warê me yê tevgerê hîn firehtir kir."

YEKDENGÎ-PIREDENGÎ

Öcalan li ser pîredengiyê ji ev dîtin diyar kirin: "Yekdengî bi talûke ye. Zerarên yekdengiyê li Sovyetê xwe nîşan da. Ji bo hêza neteweyî tiştekî baş e ku hêzên cihêreg derkevin holê. Yekdengî heta cihekî baş e, lê ji cihekî û wê de, rê li pêşevçûnan digire û zerar dide."

Niha hûn li nav Kurdistan'a federe dimînin wisa

xuya dike hûn bi gerila û militanên xwe ve, xebatê leşkerî û siyasi bi serbestî didomînin. Têkiliyên ue bi hikûmet û parlamentoya Kurdistan'a Başûr re çawan in, hûn li ser van têkiliyan û li ser pêşeroja dewleta federe ya Başûr ci difikirin?

- Dewleta Federe bi hewldanê hêzên navneteweyî derkete holê. PDK û YNK, ne bi hêzên xwe yên serbixwe hikûmeta federe ava kiri. Jêdera vê hikûmeta federe li derive ye. Ew berhemâ politikaya hêzên navneteweyî ya li Kurdiştanê ye.

Di destpêkê de talûka vê politikayê hebû û îhtimal hebû ku Kurdistan bibe qada (üssa) êrîşbirinê, ji bo hêzên navneteweyî li hember vê politikayê, têkoşin pêwist bû ji bo menfeetên dûrdirêj êrî gelê me. Ji ber vê yekê em li diji van politikayan ketin nav têkoşînekê.

Bi vê armancê salên 91-92 bûn salên têkoşîna li hember vê rewse. Di van salan de, me pêşveçûnê giřing pêk anîn. Li hember siyaseten hevkariyê û politikayê împeryalizmê me gelê xwe yê Başûr perwerde kir û heta cihekî me gel bi rî xist. Di dawiya van hewldanê me de, me ew siyaseten hevkariyê bi sînor kir û li hember împeryalizmê jî hinek rî girt. Gel hinek bû xwedi însiyatîf.

Hêzên împeryalist û hevalbendên wan ên Kurdistan, bi van hewldanê me bê hizûr bûn û xwestin ku rî li ber me bigirin. Ji ber vê yekê, şerê Başûr teqîya. Şerê Başûr di şertên iro de, politikaya kevin a birakujiyê bû. Dîsa dixwestin Kurdish bi hev bidirîkuştin.

Ji bo ku ev politikayen împeryalizm û dagirkiriyê têk herin, lazim bû rîyeke cihêreg bajota. Ji ber vê yekê, me pêwist dît ku em bi xwe bikevin nav pêşveçûnan. Bi vê armancê me di şûna şer de lihevhatin terçîh kir. Ev lihevhatin êdî zehf ji bo rîlibergirtina şer bû.

Me xwest şer bisekinîn û di şûna şer de yekîtiya neteweyî li dar bixin. Hewldanê me yên di vî warî de heta cihekî gîhiştine meqeda xwe. Bi taybetî di nav gelê Bakur û Başûr de serwextiya yekîtiye ketiye rî. Em dikarin bibejîn ku sînorân di mejiyan de hatine hilweşandin. Yanê, hem di giyan hem jî di ramanê de yekîtiya neteweyî çebûye.

Weki din, em li ser pêşveçûnê siyasi û rîexistinî jî di sekînî. Li vir xebatê me yên leşkerî zêde ne girîng in, xebatê me yên leşkerî êdî zehf li Kurdistan Bakur di meşin. Em li Başûr ji warê leşkerî bâhtir girîngi didin fâaliyeten siyasi.

Li Başûr, em politikaya xwe di du warî de sift dîkin. Armanceke me ew e ku, em zanîna neteweyî û giyana rizgariya neteweyî di mejiyê gelê Başûr de bi cih bikin û di vê riyê de zanîna wan ve-guherîn qeweteke maddî,

BER BI CEPHA YEKİTİYÊ VE

Têkoşîna rizgariya gelê Kurd di sala 93'yan de gîhişte qonaxeke nû û cihêreg. Têkoşîna ku heta sala 90'bi giştî di warê çekdarî de bilind dibû û pêl di da di nav van salên dawî de di warêni siyasi, çandî diplomatîk de jî gavên pîrr girîng avêtin. Di qada navneteweyî de jî olan da û kete rojeva dînyayê.

Bi taybetî, bi biryara PKK'ê ya şerrawestina yekalî re dest û piyê dewleta Tirk hate girêdan û hemû planê wê serobino bûn. Ji ber ku nema dikare PKK'ê bi terorîstî sîcîdar bike. Raya giştî ya Tîrkiyê û ya dînyayê rûyê dewleta Tirk a dagiker dibîne. Ji ber vê yekê an wê dewleta Tirk şerê xwe yê qirêj bide sekinandin jî, wê dînya lê teng bibe û hemû destekê xwe winda bike.

Li aliyê din, hewldanê ber bi yekîtiya hêzên Kurd xwe nîşan didin. Ji vîga ve riya Meclîseke Neteweyî ji gelê Kurd re vebûye. Bi pêşengîya PKK'ê hemû hêzên Bakur li pey cepheyeyeke yekîtiye ne. Ji bo yekîtiya hemû hêzên Kurdistan, dîsa PKK bi rîexistinê Başûr re jî ketiye nav têkiliyên pozitîv. Ev rewş hêviya yekîtiye roj bi roj zêdetir dike.

WELAT Û REXNE

Rojnameya Welat ji destpêka weşandinê ta iro, wek rojnameyeke

serbixwe û objektîv jiyan xwe didomîne. Wek rojnameyeke objektîv xeletî û çewtiyên hêzên Kurd rexne dike, kirin û tevgerên li hember yekîtiye teşîhîr dike. Di vî warî de xwe xwedî rol dibîne û xwe wek rojnameyeke neteweyî dihesibîne.

Bes Welat ne bêteref e. Em bêterefî rast nabîn. Em ji aliyê rastiyê, yekîtiya gelê Kurd û biratiya hemû gelên bindest û azadîxwaz in.

Di gera me ya Başûr de, hin-rayedaren hikûmeta Başûr bi aligiriya PKK'ê û dijminatiya gelê Başûr em sîcîdar kirin. Tişte me ji wan re got û herdem em dibêjin û diparêzin ev e: Em ne girêdayê tu hêz û partiyê ne, bes em aligirê rastiyê ne û em kîrinên li diji menfeetên azadiya gelê Kurd rexne dîkin. Ev mesûliyetej ji bo me. Di şerê Başûr de me rexneyen giran li hêzên Başûr girtin, ji ber ku ev hêz bi komara Tirk re ketîne itîfaqê, bi dijmin re ketîne itîfaqê û êrîşî ser gerîlayen PKK'ê kirin. Ger di şûna wan de PKK bûya me yê bi eyîn tewrê rexne li PKK'ê jî bigirta. Ji ber ku em li diji yekîtiya bi dijmin re ne.

Me tu car dijminatiya gelê Başûr ne kîriye. Yek hevoker bi tenê jî li diji gelê Başûr me di Welat de nenivîsandiye. Em gelê xwe wek yê Başûr, Bakur, Rojava û Rojhîlat ji hev naqetînin. Ji bo me gelê Kurdistanê

giş yek e û em mafê hemû gelê Kurd diparêzin.

WELAT YA HEMÛ KURDAN E

Rojnameya me li Stenbôlê derdekeve, lê digihîje hemû parçeyên Kurdistanê û Kurden hemû welatan, nivîskarên me ne tenê ji Bakur in û ne tenê aligirê PKK'ê ne. Ji hemû parçeyên Kurdistanê, ji Ewrûpa ji Êrivan û Azerbeycanê bi sedan nivîskarên me yên dîtcihîne hene. Lê giş parêzvan û aligirê yekîti û azadiya gelê Kurd in.

Dîsa di gera me ya Başûr de, em bi nivîskar, hunermend û siyasetvanen Başûr re rûniştin, me rexne û pêşniyarek wan guhdarî kir û me ji gişan re diyar kir û em diyar dîkin ku rojnameya Welat çawa ya me be, ya wan e jî û dîkarin her cure nivîs û rexneyen xwe ji me re bişînîn.

Em Welat wek kursiyekî serbest ji bo gelê Kurd dihesibînin.

Ji ber vê yekê em guhê xwe didin rexneyen rayedaren hikûmeta Başûr, lê em sîcîdarîya wan rast nabîn. Bi taybetî em tewra birêz Ahmet Bawerî ya heqaretwarî li hember rojnameya Welat çewt dîbin û rexne dîkin.

Ger çewtî û kîmasiyen Welat hebin jî, em bawer in wê bi rexne û alikariya hemû nivîskarên ji hemû parçeyan ji holê rabin.

rêxistîneke siyasi. Ji berê ve em di nav vê hewldanê de ne û em vê hewldana xwe niha ji didomînin.

Armanca me ya din ji ew e ku, em hêzên Başûr ji rewşa hevkariyê rizgar bikin û wan ber bi yekîtiya neteweyî ve bikişînin. Heta niha, YNK bersivêñ baş û pak dâne van hewldanêñ me. YNK di riya yekîtiya neteweyî de gavêñ pak diavêje. Ji ber vê yekê pêwendiyêñ me bi YNK'ê re her diçê çêtir dibin. Em dixwazin PDK'ê ji ber bi xêza yekîtiye ve bikişînin. Ji bo vê ji em hewl di din ku, alîgirêñ wê û kadroyêñ wê di bin tesîra xwe de bihêlin. Bes PDK zêde di bin tesîra me de namîne, ji ber ku aliyê wê yê lokal ji yê neteweyî xurttir e. PDK di karakterek feodal, eşîrî de ye ev ji astenek e ku mirov wê ber bi xwe ve bikişîne.

İhtimal heye ku serokatiya PKK'ê bi kadroyêñ fi-rehtir li Başûr cihwar bibin û xebatêñ siyasi ji berê zêdetir bikin? Şertêñ Başûr berbihev (musait) in an na?

- Rewşa Başûr bê istikrar e. Mirov bi temamî nizane wê ci, kengê biqewime û pêşveçûn wê ber bi ku ve herin. Yanî, rewş ji nişka ve dikare bê guhertin. Dengeyeke bi qerar û zexim tune li Başûr. Mesela, bi êrîseke Se-dam ihtimal heye ku berê pêşveçûn û bûyeran biguhêre. Lî, ihtimal heye ku hikûmeta federe cihê xwe bigire, xurt bibe û li ser bingehêke neteweyî rûne. Li aliyê din, mudaxeleyeke hemû dagirkeran ji dikare bikeve rojêvê. Ji ber ku dagirker hê ji hebûniya hikûmeta federe hezim û qebûl nekirine.

Li gor nûçeyêñ di van rojêñ dawî de digihîjin destê me, Îran dixwaze bi desteka Iraq û Tirkîyê êrîsa percî-qandinê bibe ser hikûmeta federe. Ev mimkun xuya dike, ji ber ku hêzên Îranê ji vêga ve car caran Başûr di din ber topan.

Hem qelsiya hikûmeta federe, hem ji planêñ dagirkeren Kurdistanê rewşê bê istikrar dike. Di van şertêñ bê istikrar de, bicihbûna me li Başûr ihtimaleke qels e. Lî em pêşî dixwazin hikûmeta federe, ji jêderêñ derve xwe xilas bibe û bibe malê gel û em xebatêñ xwe ji bo vê didomînin. Ger hikûmeta federe bi temamî bibe malê gel wî çaxî wê istikrar çêbe û

hingê emê ji bi giranî li vir bi cih bibin û vir bikin navenda faaliyetêñ xwe. Heta di rewseke wisa bi istikrar de ihti-mal e ku, serokatiya me ji li Başûr be.

Têkoşîna we ya rizgariyê piştî deh salêñ şerê çekdar xwe gihiştand qonaxeke nû û kete nav hewldanêñ ava-kirina Meclîsa Neteweyî. Rewşa Meclîsa Neteweyî niha çawa ye, hedefa we ciye?

- Gelê me gihiştîye qona-xa xwe-ifadekirinê û bûye xwedî imkanêñ parastina berjewendiyêñ xwe yên ne-

perîn û berxwedan xwedî destekên pirr xurt in. Ev berxwedanek pirr dorfireh e. Di her warî de raperînek heye; di warê siyasi, leşkerî, rêxistinî û ideolojîk de, ev raperîn her diçê bi hêz dibe.

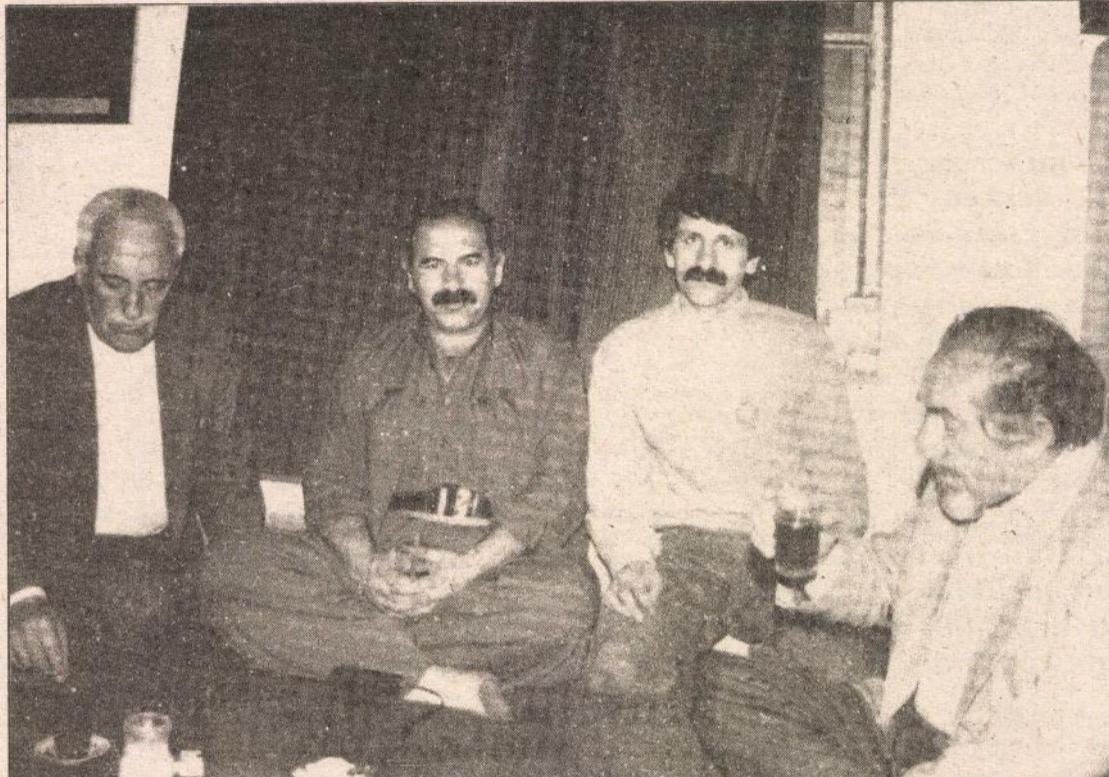
Ev raperîn di karakterek wisa de ye û bi şeklekî wisa hatiye tertîpkirin ku, dikare her cure politikayêñ dagirkeran bê tesîr û berteref bike.

Em dikarin bibêjin ku, gelê me iradeya xwe derxi-tiye holê. Ya girîng ew e ku, ev iradeya wî bi sazgeh û dezgehan bê temsîlkirin. Yanê lazim e êdî iradeya wî,

weyî ji, wê bi xebatêñ din re bimeşin. Emê bi rêxistinêñ parçeyêñ din re ji pêwen-diyyêñ xwe xurt bikin, ji bo yekîtiya neteweyî.

Bes, temsîlkirina her çar parçeyêñ din, bi tirs li itti-faqêñ yekîtiye dinêrin. Pest û zora dagirkeran vê tirsê di-xe dilê wan. Ji bo ku ji vê tirsê xilas bibin, lazim e bi girseyî besdarî têkoşîna neteweyî bibin.

Niha em bi gelek rêxistinêñ Kurd re têkiliyêñ xwe xurt dikin, ev têkilî, di pêş de wê cihê xwe bidin Meclîseke Neteweyî.

Seydayê Abdurrahman Durre, Qumandarê kampa Zêlê Osman Öcalan, Berpirsiyarê me yê Nivîsaran Mazhar Günbat, Xwediye Gündemê û Nivîskarê me Yaşar Kaya li Zêlê, bi hev re têna dîtin.

teweyî.

Di dîrokê de pirr caran li ber xwe daye, lî tu car heta iro ne gihiştibû gihanekeke ku dikaribe iradeya xwe derxe holê. Berxwedanêñ gelê Kurd di dîrokê de herdem parce parce bûne, ji ber vê yekê gelê kurd nikaribû berjewendiyêñ xwe yên neteweyî yên bingehîn bi pêş ve bibe û biparêze.

Bi têkoşîna me ya di van salêñ dawî de, gelê me êdî bûye xwedî derfet û imkanêñ pêşvebirina mafêñ xwe yên neteweyî û bûye xwedî qabiliyeta parastina van mafan.

Têkoşîna rizgariya ku bi pêşengîya PKK'ê li bakûrê Kurdistanê dest pê kir û xwe gihande parçeyêñ din ên Kurdistanê, di afirandina van pêşveçûnan de rola bingehîn leyistiye.

Gelê Kurd di dîroka xwe de cara yekemîn e ku raperîneke tevahî pêk tîne. Ev ra-

wî ber bi iktidarê ve bibe.

Divê ku gelê Kurd erka kargeriyê (idareyê) biafirîne. Meclîsa Neteweyî di vê nuqteyê de xwe-nîşan eide. Yanî iradeya gelê me di sazgeha Meclîsa Neteweyî de sift di-be. Li aliyê din, ew organe-ke iktidarê ye. Niha em di nav faaliyetêñ damezrandina Meclîse de ne. Em dixwazin ku, ev Meclîs hemû parçeyêñ Kurdistanê temsîl bike, bi Kurdistanâ Bakur sî-norkirî nemî ne.

Pirraniya gelê me li Bakur diji û xebatêñ me bi giranî li Bakur dimesin, bes ev nayê wê maneyê ku emê xebatêñ xwe di vî parçeyî tenê de sî-nor bikin. Ji bo ku ev Meclîs hemû parçeyêñ Kurdistanê temsîl bike, em xebatêñ xwe didomînin. Piştî rawestandina şer. pêwendiyêñ ku me bi grûbêñ Bakur re danîn, hînek ji, ji bo damezrandina Meclîsa Neteweyî bû. Xebatêñ ji bo Cepheya Nete-

Li Tirkîyê û Kurdistanê hemû kes armanca rawestandina şer meraq dike. Armanca we ya nîha ci ye di serrawestina yekalî de? Bi dîtina we ihtimal heye ku hûn û Tirkîyê wek du teref li ser maseyekê rûnîn û problema Kurdî bi lihev-hatînê çareser bikin?

Di serrawestinê de du hedefen me hene. Yek jê ya rojane, ya din ji ya demdirêj

e. Hedefa me ya rojane, sî-norkirina politikaya êrisbazî ya komara Tirkîyê ye. Em li pey qelskirina destekên neteweyî û navneteweyî yêndewleta Tirk in.

Dewleta Tirk, bi taybeti, di sala 92'yan de şerê taybeti zêde kir. Dest bi qetliamên girseyî kir. Van êrisen dewletê şertêñ jiyanâ herdu gelan ya bihev re ji holê radi-kir. Ji bo ku em êrisen dewleta Tirk di warêñ leşkerî, si-yasî û dîplomatîk de biseki-nînin, me serrawestin pêwest dît.

Hedefa me ya duyemîn û demdirêj ji bi metodêñ siyasi û demokratîk çareserkirina pirsa Kurdî ye. Berpirsiyari-ya ku li hember gelê Kurd û Tirk me daniye ser milê xwe, ev gava lihevhatînê bi me da avêtin. Em serrawestinê wek wezîfe û berpirsiyareke dîrokî dinirxînin.

Em dizanîn dewleta Tirk ne di wê qabiliyetê de ye ku, vê pirsê bi riyêñ demokratîk çareser bike. Lî emê vê pê bidin qebûlkirin. Me bi têkoşînê realîteya Kurdî pê da naskirin. Niha ji bo çareserkirina demokratîk ne hazir e, lî emê wê gav bi gav ber bi çareserkirina demokratîk ve bikişînin û emê wê hazir bikir.

Em hazır in. Lî hazirbûna me ne bes e. Lazim e ew ji hazır be. Emê vê meseleyê bi rayâ giştî ya Tirkîyê û bi rayedarêñ dewletê bidin guftûgokirin, li aliyê din emê di qada navneteweyî de ji hewldanêñ xwe bidomînin ta ku em komara Tirk ji çareserkirina siyasi re hazır bikin.

Du tercîh li pêsiya dewleta Tirk hene: An wê sistema Tirkîyê hilweise û tesfiye bibe an ji wê xwe ji çareserkirina siyasi û demokratîk re hazır bike û qebûl bike. Li pêsiya dewleta Tirk riyeke din tune.

Hevpeyvin:
Mazhar Günbat

Welatparêzê hêja Dr. Ûsif Ezîzoğlu

Di 1'ê Gulana sala 1970 de li Nexweşxaneya
Gülhane ya leşkerî, bi ferma serdestêñ
faşîst bi jehr hat kuştin.
Em roja kuştina te ya beriya bi 23 salan bi,
giramî bi bir tînin.

PÊNÛS

Amed Tigris

Demîrelê xelkxapînok û Kurd

Turgut Özal mir, ji Süleyman Demîrel re toto derket. Bingo lêxist. Jê re meydana vala û fireh ma. Vê carê dê ew bi këfa xwe li seranserê Tirkîyê û Kurdistanê li hespê xwe yê Kumeyt siwar bibe û bide rikêfan. Demagojiyê bike û xelkê bixapîne. Ji Süleyman Demîrel mezintir xelkxapînok tune. Demîrel ji bo serokkomariyê jî, ji niha ve dest bi demagojiyê kiriye. Dibêjê "Em dê ala azadiyê li xaniyê serokkomar li Çankayayê biçikinin." Bi mirina T. Özal re dibêjê, "Li Tirkîyê rûpeleke nû dest pê kiriye. Xelk û dewlet bûne yek. Ez û Kenan Evren di meşa cenazê de bi hevdu re meşîyan. Divê mirov ew dilhêşî û nexweşiyê berê ji bir bike. Yekîtiya neteweyî pêwîts e..."

Esas fersenda revê ji S. Demîrel re derket. Wî di hilbijêrîna giştî de soz dabû xelkê. Xelkê xapan-dibû. Dê wî demokrasî baniya Tirkîyê. Her kesî bikira xwedî kar. Xwedî mal, xanî û otomobil. Kiliten xanî û otomobilan li xelkê belav bikiran. Ekonomiya Tirkîyê ya xerabe rast bikiran.

Esas fersenda revê ji S. Demîrel re derket. Wî di hilbijêrîna giştî de soz dabû xelkê. Xelkê xapan-dibû. Dê wî demokrasî baniya Tirkîyê. Her kesî bikira xwedî kar. Xwedî mal, xanî û otomobil. Kiliten xanî û otomobilan li xelkê belav bikiran. Ekonomiya Tirkîyê ya xerabe rast bikiran. Rastiya Kurdan qebûl bikiran. Hem jî di nav 500 rojê xwe yê destpêkê de. Demîrel hat iktidarê, 500 rojê wi tije bûn û cûn. Rewşa ekonomiya Tirkîyê ji berê xerabtir bû. Ew kesên ku xwedî kar, mal, xanî û otomobilan bûn jî, ji kar, mal û otomobilan xwe bûn. Mecbûr man ew firotin. Bêkarî zêde bû. Bi sedan kesên sivil hatin kuştin. Kurdistanê wêran kîrin. Koçbariya herêma Tirkîyê dest pê kîr. Zordarî û serdestiya dema Demîrel, ji ya Kenan Evren û Turgut Özal bêthir û tündtir bû.

Ji ber van sedeman, êdî Demîrel nikare derkeve nav xelkê. Riya rizgariya wî û partiya wî û ya Erdal İnönü Çankaya ye. Ew dixwaze bibe serokkomar û derkeve Çankayayê. Hikümeteke nû pêk bê û bi wê hikûmetê disa 500 rojê din xelkê bixapîne. Li Çankayayê temenê xwe tije bike û wek Turgut Özal bi humur û gurmê here gorê.

Di vê demê de, di eniya (bereyê) Kurdan de jî, pêşveçünê başa çedîbin. Pêngavên baş têv avêtin. Yekîtiyê neteweyî xurt dibe. Ji şerê çekdarî giranî dikeve siyaset û xebatên diplomasîyê. Divê yekîtiya Kurdan, di demek kurt de bikeve pratikê. Encamên wê diyar bibin. Bi kemasî li Ewrûpa di warê neteweyî û demokratik de Kurd xwe jî nû ve bi rêxisitin bikin. Konfederasyoneke neteweyî damezirin. Di warê weşanê de jî dengekî yekgirtî û xurt derbixin. Rojname, radyo û TV' ya Kurdan pêwist e. Di warê ziman, kultur û literaturê de çend dem û dezgehê neteweyî bêne damezirandin. Ên ku hene bêne ba hevdu. Ev dem û dezgeh, di çarçoveya neteweyî û demokratik de bimînin û di vê çarçoveyê de serbixwe bin.

Li Welat jî, li çiya gerîla xurt be û li gund û bajaran jî xebatên siyasi. Gerîla çiqas xurt be, xebata siyasi jî hewqas xurt û geş dibe. Ew dibe garantiya xebata siyasi ya li gund û bajaran. Doza Kurd legal dibe. Di nav civakêni Kurd û Tirkan de berfireh dibe. Ra berdide erdê. Gulî û şax dide. Gul vedike. Îmkanên platformên gotûbêj û guftûgoyan çedîbin. Herwiha li Kurdistanê jî rê li pêş xayîn, caş û xwefiroşan teng dibe û pê re pêre tê girtin. Ideolojiya kemalistikeve bin lingan. Pûc dibe û dirize. Hikûmetê nûhatî dikevine tengasiyan. Li pêş wan asteng û diwar derdikevin. Ew dê nikaribin politika xwe ya 70 an jî 700 salan a ku li ser înakar û imhakirina Kurdan hatiye avakirin, bidominin. Ew dê mecbûr bimînin ku, bi doz û pirsa Kurdañ tawîz bidin. Çend gavan bivêjin.

Bi yekîtiya Kurdan, divê li Başûr jî, hinek gavê zexm bêne avêtin. Hikûmetâ Başûr bibe bingeha dewleta Kurd. Hemû Kurd wek ronahiya çavên xwe wê biparêzin. Dema ku em tê de ne, ev berpirsiyari, xebat û lebat ji Kurdan tê xwestin. Ev barê her rêxistin û Kurdekiye.

Divê em edebiyateke Kurdî ya neteweyî biafirînin

Heta niha bêhejmar civîn, semîner û panelen siyasi çebûne, lê semîner û panelen edebî gelekî bi sînor in. Ji xwe berî 1980'yî ci bigire ne mumkun bû. Di van deh-panz-deh salen dawî de, bi xwehesîna rewşenbirê Kurdan, di ziman û edebiyata Kurdi de jî liv û niviskariya Kurdi êdî ji me re ne mîna xewnekê, lê rastiyek e.

Firat Cewerî

Weke tê zanîn li serbajarê Swêdê, li Stockholmê paneleke edebiyata Kurdi ji aliye Yekîtiya Rewşenbirê Kurdistanê ve hatibû lidarxistin. Panel ji aliye **Şerefyan Cizîri** ve hate idarekîrin û besdârên panelê ji **Rohat Mafûz Mayî, Mehmed Uzun**

ú ez bûm. Ev celeb panel ji bo Kurdên Kurdistana Tirkîyê hem nû ye, hem jî nûşîtiyek e. Heta niha bêhejmar civîn, semîner û panelen siyasi çebûne, lê semîner û panelen edebî gelekî bi sînor in. Jixwe berî 1980'yî ne mumkun bû. Di van deh-panz-deh salen dawî de, bi xwehesîna rewşenbirê Kurdan, di ziman û edebiyata Kurdi de jî liv û niviskariya Kurdi êdî ji me re ne mîna xewnekê, lê rastiyek e. Gava di vê behsa jiyanâ me ya jibîrkirî de, liv û tevger çedîbe, bal û meyla xelkê me jî, ji vê yekê re çedîbin. Gava mirovîn me bi zimanê xwe tişteki spehi dixwînîn, hezkirin û evîna xwe, nêzîkiyê li şair û niviskarîn xwe dikin. Ev yeka hanê li gorî hevalen niviskar ên Kurdistana Federe ku behs dikin, li ba wan gelekî eşke-re û vekirî ye. Kovarîn edebî bi deh hezaran difiroşin, pirtûken Kurdi bi hezaran û dîsan bi sedan û bi hezaran besdariya semîner û panelen edebî têne kirin. Lî ev ji bo me Kurdên Tirkîyê hê nû ye. Her çiqas kovar û roj-nameyîn me zêde neyîn firotin jî, pirtûken me zêde neyîn xwendin jî, semîner û panelen me yê edebî ne ewçend balkes bin jî, dîsan ji bo me demeke nû dest pê kiriye. Em di destpêka ronesansekê de ne. Şewq û titrîjîn hêviya ilm û zanebûnê, li axa welatê me ya bi ber, geş dibe. Ev yeka hanê dilê me şâ dîke, hêviya me ya ku heye xurttiride.

Di panela me ya Stockholmê de, ji ber gelek sedeman, di gel ku besdârên panelê ne ewçend pîr bûn jî, dîsan li gor nêrîna min û ya hevalen din, panel baş û bi serfirazî derbas bû. Di gel ku hem hevalen besdârên panelê, hem jî hevalen guhdar di aliye i-deoloji de ne mîna hevdu difikiyîn, panel bi rexne û munaqeşeyan, di hewayek lelek demokratik de bihûrî. Vê yeka hanê jî nî-

neyê dinyayê tête leyistin û bi çepikên temasvanan ji nû ve jîndar dibe. Dîsan Eurîpîdes, Aristofanes, Sapho yên wê demêne. Ev tevgera huner û edebiyata ya gurr ya Yewnana Antik, pişti demekê dipijiqe Romayê û niviskar û filosofén mîna Vergilius, Cattulus, Horatius, Ovidius, Çiçero û hwd. digihîne. Herwiha ev yek bi pêşketina civakê re, bi pêş dikeve, di demen cihê cihê de bi nav û nêrinê cihê cihê derdikevine pêş me. Tevgera huner û edebiyatê ya ku ji ber sedemân gelek kîrin û bûyeren neyîn.

Wek me got, sohbet û munageşeyen siyasi di nav me de gelek dibin. Jiyanâ me bi xwe siyaset e. Tu sohbet, gotûbêj û hevditînê me bêyi vekirina mijara siyasi derbas nabin. Û divê wilobe jî, ji ber rewşa ku em tê de ne, rewseke malkambax e, ku divê her li ser bête peyivandin, rê û metodên azadî û rizgariyê bêne munaqeşekirin. Lî divê ev neyê wê maneyê ku, em hêlén din ên civaka xwe ji bir bikin. Civaka me ya Kurdi mîna hemû civakên dinyayê xwedî kultur, ziman, edebiyat û hunermend ji bo azadî û humanîzmâyê bi dengen bilind bang dikan. Ew êdî bêtirs, havêne zarokên fentezi yê xwe di serê xwe de, dimeyinin û bi serbestî û azadi tevdigerin. Bêşik ji bo şikandina vê zincirâ zengargirtî gelek jan û eş ji tête kişandin. Mîna ku di dema Antik de bûye, di demen din de jî li Ewrûpa cihê huner û edebiyatê her tim bilind hatiye girtin. Pasê bi pêşketina civakê û bi guherinê demê re, huner û edebiyat dibin nav û tevgeren cihê mîna: klasîzm, romantîzm, realîzm, naturalîzm û hwd. de derketiye. Ji bili van navan jî, ji ansiklopedistan bigire heta futurîst û dadistan hunermend û niviskaran, morêne xwe li diroka huner û edebiyatê xistine.

Lê ji ber sedemân xuyayı ve, me nikanîbûye cihêne xwe di na-va tevgeren huner û edebiyatê de bigirin, xwe têxîn kategoriya tevgereke edebî. Ji ber ku heta niha ji edebiyata klasik pê ve, edebiyateke me ya nûdem çenebûye. Ji ber ku edebiyat tune bû, munaqeşe, sohbet, an jî rexneyen edebî ji tune bûn. Serdestan tu caran mecal nedane me ku, em li zimanê xwe hûr bibin, bi zimanê xwe edebiyateke bedew a nûjen biafirînin.

Wek me li jor ji got, iro ji bo me demeke nû dest pê kiriye. Divê em vê fersendê nerevinin, serê xwe zêde bi edebiyata parti, an jî edebiyata sinifekê ve neêşînin, em edebiyateke Kurdi biafirînin. Edebiyata neteweya Kurd. Da sibehê ev edebiyata me sînorêne xwe gav bike û bibe gerdûnî.

De were...

De were
 Dîlber.
 De were
 Xem bi ser im iro ez.
 Tenê me
 Ey gulgûn
 Hêyva te me ez.
 Tu gul i
 Nebe gulşeng
 Qencîxwaz i ey xezal
 Çiyayêñ dilê bêkes.
 Tu xiniz nîn i
 Dizanim ez
 De were...
 Biferme
 Ez dê şabaş bim
 Bi hatina te,
 Ez dê bi per u bask bim
 Bi serdana te xezalê
 De were...
 Dilên tarîşev
 Bê gul e iro
 Zordar nebe
 Ey xedar dil...
 Em dê kengê
 Çavan li hev xînin?
 Ca bersivek bide
 Lew şâ bim, de were?
 Bi xefî
 Te hez dikim
 Nema bikenim
 Lî tim u car
 Bi şin, bi girî
 Ca derê evînê
 Li min vebit.
 Derê sîngêñ gulîstanê
 Ey delala rûbihûst.
 Xewnê min
 Bike rastî,
 Min bigihîne
 Binevşâ bi
 Nav u deng.
 Min bi gulê şâ bike
 Gulê bi min
 De were....

Zaxoyê Dilxirab Agiri

Kelomî govend

Boxlonij

Folklarî Kurdon zaf dewle-mend u. Yo merdumû ku şerû myonî civatî Kurdon u nizdirâ jiyanî yin bivînû, in heq donû ma. In wari di vêwê Kurdon mînakêko rind u. Vêwê Kurdon gelêk bi liv e. Vêwon di reqascî bi laş u vêng xwi hemû maharêt xwi mwejnêñira. Kelomî ku yêni vatis civatî ke-nî germin. Kelom zaf dorî zî zê ryezi yêni vatis. Yo vanû o bîni zî yi dima eynî ryezon tekrar kenû. In qey-di vatis rengêk donû vengon. Celeb celeb vêngî kwêni yovîn dima u atmosferêka weş virazêni.

Ita di armorcî ma şîrove-kerdişî gwevend nû. In xwi ser yo gûrêk o. La bele ma wazêni vaji ku in kelomî ma ku hindêki rind u wêş i ci faydi ta êri nyomê nuştîş u sernaserî Kurdistanî di nyomê vilakerdiş. Adawara

têna lokalî mendî.

Mi waşt ez ita di çend kelomî mayî delal ku gwen-don di civatî ma kênî ges, binusî. In kelom dormalê

Boxlonî di yêni vatis. Hêyê mi awa ku in kelom ma byêrî ardayîş (kwem-kerdiş).

KELOMÊ HEVALÊ

Ay hevalê yar delalê
Hevalêm hûnya cwerdê
yena
Hesron çimon wirwirnena
Ay hevalê yar delalê
Ciyêzî hevalêm hat mezato
Fistanê hevalêm qat bi
qato
Hanê hevalê xwi pêmawito
Pê cirrtikon alawito
Ay hevalê yar delalê

KELOMÊ YARLILO

Yar lilo car lilo
Maşala hêr ma cyer in
derir yenû
Yar lilo car lilo
Hîrê vêngî pîser zirenû
Yar lilo car lilo
Maşala nalo piyin erzenû
Yar lilo car lilo
Maşala berî qaymeqomî
kweno
Yar lilo car lilo
Maşala êrzenû pê milî
qaymeqomî genû
Yar lilo car lilo
Maşala qaymeqomî
kaşkenû makema
Kêne yi wazeno
Yar lilo car lilo
Maşala hêr ma cyer derir
yenû

KELOMÊ NÎNA

herê nîna nîna lê berê
nîna lê
aşm vêjyena aşma nêwî
şoqi dona merga kêwî
ez çînena ti girziko
waştyê mina derga barî
herê nîna nîna lê, berê
nîna nîna lê
payiz nyeno ez xwi rî byarî
qalin cino ez xwi rî byarî
herê nîna nîna lê, berê
nîna nîna lê

KELOMÊ LEYLIRLÊ

Leylirlêleylê leylirlêleylêleylê
Yego pîl u filhenû
Qûçû berz u nîşanû
Yo hûnû myoni awdanû
Bavî hoti kênanû
Kêna qîj mi nîdanû
Wey inşala ked bimonû
Hetonî rwêjî qiyomi
Leylirlêleylê leylirlêleylêleylê
leylirlê

KILAMA HALÎLYO

Halûlyo lulyo nakim
Wez hatim te bibînim
Halûlyo lulyo nakim
Wez hatim te bixwazim
Halûlyo lulyo nakim
Xweliya serê te hiltînim
Halûlyo lulyo nakim
Qelen pirr u pirr dixwaze
Halûlyo lulyo nakim
Sed hezar u cotek bazin
Halûlyo lulyo nakim

Di klamên dengbêjan de dîroka Kurdî

Seit Heste

Dîroka Kurdan yek bi yek di klamên dengbêjan de derbas dibe. Di gotinê wan ên dilşewat de mirov vê rastiyê dibîne. Lê ne bi tenê dîrok di klaman de derbas dibe. têkiliyên cure bi cure ji tê de hene. Hema hema hemû tiştên Kurdan di nav klaman de dibihure. Di bajarê Kurdistanê de çi hisûmet, çi xwarinên xweş hebin, di van klaman de hatiye rêzkirin, hatine saloxdan. Ev ji bo me Kurdan tişteki serbilind e.

Ez bi vê yekê bawer im ku, di tu kultura kesî de ev taybetî nîn in. Bila lêgerînvan û lêkolînvan li serê bixebeitin, dê wê bibînîn.

Geliyê Kurdistanê, çem, zozan, deşt, kel, zindan tevî hikûmdarê Kurdistanê di nav van klaman de hatine saloxdan, hatine nexşandin. Ez dixwazim vê nêrîna xwe bi wekokekê bidim nîşan. Ev klam hê ji di nav Kurdistanê de, tê gotin û guhdarîkirin. **Elî Lawo**, navê klamê ye. Elî Lawo anegorî gotina klamê tê xuyan ku, hezar sal di ser de bîhuriye. Klam wiha ji aliyê dengbêjan ku koka wan gelek bi paş ve ber bi pistî zayîna İsa ve di-

ce, tê gotin:
Elî lawo, dilê dayîka te deman e
Genimê Çola Bişêriyê simbil dane
Diya te bûye hirçeka devê gelyiane
Bûye gureke dû kerîyan e
Hêstrê dayîka te bûne şoretane
Bûye çem, kaniyan e
Di payîzê de, malên me li vir
digeriyane

Kal û pîrên me li şûna waran
mane
Lawo min ji te re negot neçe pêşîya Dewazê Têmûr, zavayê
Yêzîdan e

Merekî bêmerhemet e, ser pozê
xwe re ne
Sibehê hetanî êvarê, karê wî nav
nîşan e

Bi bêbextî kuştine mîran e.
Zilfek jê re kirine, ji bajarê Bilîsê
Ji dozdeh kîsan e.
Min bi xwe di xew de dîtiye, qisasê
Serê sêsed mîrê misilman e.

Ezê rabim kincê Eliyê xwe bidim
ser milan e
Ezê herim Diyarbekir nava
mixazaciyan e
Ezê bibêjim mixazacino, Dewazê
Têmûr
Derbek li bedena Elî dane
Kincê wî xweşmîrî bidine ser

zendê, Heleb moriyan e.
Bidîne xatirê Xwedê, kincê wî
bêmirazî bavêjin nava pirtiyan e
Bila bibe cure bi cure nav
pirtiyan e.

Elî lawo dilê min, halê dilê min
biryaye

Dîroka Kurdan yek bi yek di klamên dengbêjan de derbas dibe. Di gotinê wan ên dilşewat de mirov vê rastiyê dibîne. Lê ne bi tenê dîrok di klaman de derbas dibe, têkiliyên cure bi cure ji tê de hene. Hema hema hemû tiştên Kurdan di nav klaman de dibihure.

Mîn dît nêcîra Eliyê min xwe
avêtekiye
Gaz bêlanê bilind nav daran e
Dewazê Têmûr pê hesiyan e
Minanî gaz bêlan qêriyan e
Şûrê xwe ser Eliyê min de
hejand, qudumê çongê min nema
Heyamê qewimî, min dît tiştîk ji
nav dil û canê min qetiyan e.
Vêca ez dixwazim li ser naver-

ka klamê bisekinim. Ka çîrok di kîjan heyamê de qewimiye, ci bûye, li ku derê ev çebûye, yek bi yek şirove bikim.

Di klamê de tê gotin ku, kuştina Elî payîzê bûye. Ji ber dibêje ku, "Payîzê, malê me li zozana digerîyan." Di cihekî de dide kifşê ku Dewazê Têmûr, mirovki zehf bi nav û deng bûye. Nêçîrvan, şûrvan, gelekî xurt û jêhatî bûye. Yêzîdî Dewaz kirine zavayê xwe. Ji bo ku bi misilmanan re li hev bixe, şer bike. Li gorî gotina klamê Yêzîdî, ji Dewaz re, ji bajarê Bilîsê zilfek kirine bi dozdeh kîsan. Zilf yanê şûr. Di vir de dixuyê ku, di wê heyamê (demê) de hîn çek û silêhê teqînek tu nîn bûne.

Ez vê zivistanê çûbûn Navenda Çanda Mezopotamya cem mameste Feqe Huseyn; ji bö dersa rîzmanî jê bistînim. Di pirtûka xwe ya rîzmanî de, di gelek cihan de cih dabû şûren Bilîsê. Mamoste ji min re, "Şûrê Bilîsê pirr bi nav û deng bûye. Min bi xwe di pirtûka gerok û dîrokzanê Tirkan Evliya Çelebî de, li ser şûrê Bilîsê xwendîye. Lewma min di pirtûka xwe de cih da şûrê Bilîsê" got.

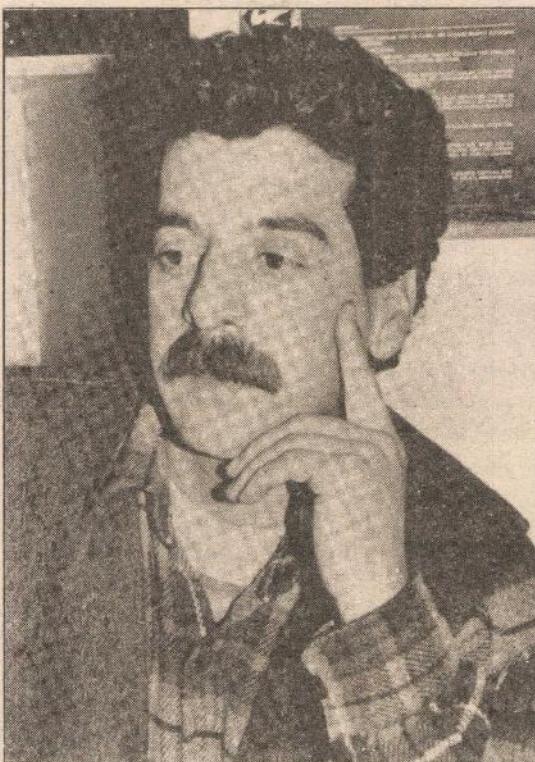
Dema Feqe Huseyn wisa ji min re got ev klama Elî lawo hate bîra min. Wisa tê xuyan ku, ev klam beriya Evliya Çelebî hatiye gotin. "Zilfek jê re kirine ji dozdeh kîsan e", ev ji dide nîşan ku pîşe (seneet) li Bilîsê pirr pêşê çûye, di wê heyamê de. Di cihekî klamê de ev hevok ji dibihure, "Bidime ser zendê, Heleb moriyan e." Wê demê li Helebê, li bajarê Sûrî, moriyan pirr rind dihatin çekirin.

Li gor gotinê klamê, Diyarbekir ji, wê heyamê ji aliyê pîşe û huner ve pirr bi pêş ketiye. Mînak: "Ezê rabim kincê Eliyê xwe bibim Diyarbekir nav mixazeciyan e. Ezê bibêjim mixazecîno, hûnê kincê Eliyê min bavêjine nav pirtiyan e. Bila bibe cure bi cure pirtiyan e." Ev gotin rewşa bajarê Amedê ji hêla hilberînê (îhtisalê) ve ronî dike.

Sebebê kuştina Elî gor naveroka klamê li ser nêcîre bûye. Nêcîra Elî û Dewaz rastî hev hatîne û li serê li hev xistine.

Ev tenê mînakek bû, lê bi hezaran mînakên din hene. Anegorî min dengbêj bi serê xwe dîrok in, her wisa klamên wan ji dîroka dev-kîye.

Kilamanê xo seba miletê xo vame

Metin Kahraman

Metin û **Kemal Kahraman** birayan, asma verene ju kasete vete. Kilamanê ke qeseta xo de vatê, Tirkî û Zazakî yê. Mêtin Kahraman, "Kilamanê xo seba miletê xwo vane, wî kî, naca ro tepiya qestanê xo de pêro Zazakî û Kurmancî vanîme, ci ke mucadeleyê ma beno berz. Ma kî, lewê miletê xo de cayê xo cenîme, na meselan anîme ziwan", vano.

"Apê Musayı mi rê va ke. "Lacê mi, keska ez Dersimij bibiyenê. Mi va ke, "Apo, çayê?". Va ke. "Lacê mi, çandê Dersimî zaf o. Ez ke Dersimij bibiyenê, candê (kulturê) Dersimî ra zaf rind kar veterenê." Apê Musa, siro ke merd, ma zaf kotî me ra ver. Ayê ra ber, kilamanê ma de têşîrê Apê Musayı zaf o."

Ninan, Metin Kahraman vano. Kahraman, asma verene e ve birayê xo Kemal Kahraman ra piya ju kasete vete. Namê kasetê. "Deniz Koydum Adını" bi. Kasetâ xo de heşt kilamî vatê. Pênc kilamê xo Zazakî, hîrê teney ki Tirkî yê. Kasete de ju kilamê kî seba Musa Anterî vata. Kilama ke seba Musa Anterî vata, wertê de ju kî mesela esta. Mesela, ya di birayan a.

"Di birayı wûstê ra, şiyê ke kenger aredê. Kenger ardene ra tepiya, kerdê telisan kote raê. Teliso ke kengêri kerdê ci, binê xo lone biyo. Tenê ke raê ra siyê, qefeliyê. Birawo ju vato: "Tenê ronîşime, raworoşime". Tene ke nîstê ro, birayê ju vato, "Ala biya, çixa kengerê ma estê?" Telis gireto ser kerdo ke, zerê telisi de kenger cîno. Qoriyo, birayê xo re vajîyo. Vato, "Kengerî tu werdê". Birayê bîn kî vato, "Hekê mi werdê, zerê mi raqîlasne, ser ke." Birayê bîn kardî gureta, qelasno ra ser kerdo ke zerê birayê xo de kenger cîno. Wuca de ceriya ra Heqî re vato ke, "Mi mirçikê pepugî ke, birusne kowan". Heqî,

wastena eşî arda hurendî.

A roce ra tepiya biyo mirçik, şîyo kowan sero wendo: "Pepo, keko, kamî kiş? Mi kiş, Kamî kinit? Mi kinit. Kamî şut? Mi sut..."

Mi Kahramanî ra pers ked va na mesela çayê ana ser mesela Musa Anterî? Niya cewab da: "Kamî ke Apê Musa kiş, zerê eyî rehet nêbeno. Roce yena wu kî zê mirçikê pepugî ax woncenô fetelîno. Wo ke kişto, Tirk bo, Kirmanc bo, kam beno va bibo; qet zerê xo nêvîso ke mordemê 74 serê yo zê melek kişto? Îsan çitûr şikîna mordemê henêni bikiso.

Kaseta Kahramanî sero ke gostarî kenê, revêri îsanî re hen yeno ke, zaf têwerte ra wo. Lê belê tenê ke gos da, mordem fam keno. Muzîka xo, zê muzîka Afrika, Latîn Amerîka û ya İspanolan a. Çixa ke henî yo kî, wonça rinda o. Ci ke werte de dewlemendiye (zengîniye) es-ta. Eke na tore şerê, na ra tepiya kilamanê rinderan jî virazênê.

Kahraman niya vano: "Ziwanê xo rind nêzane me, sixintiye wonce me. Kilamanê xo kî nêşîki me xelqê xo re berîme. Ma heta nika Tirkî dî. Mektebanê Tirkân de wend, ziwanê xo rinde nêzane me, ziwanê ma tenik o, nêşîki me rind qesey ke-me. A rî ra, kilamanê xo kî nêşîki me rind vaci me."

Kulturê me de ferqê Eleviyanî esto. Kulturê Eleviyanî dewle-

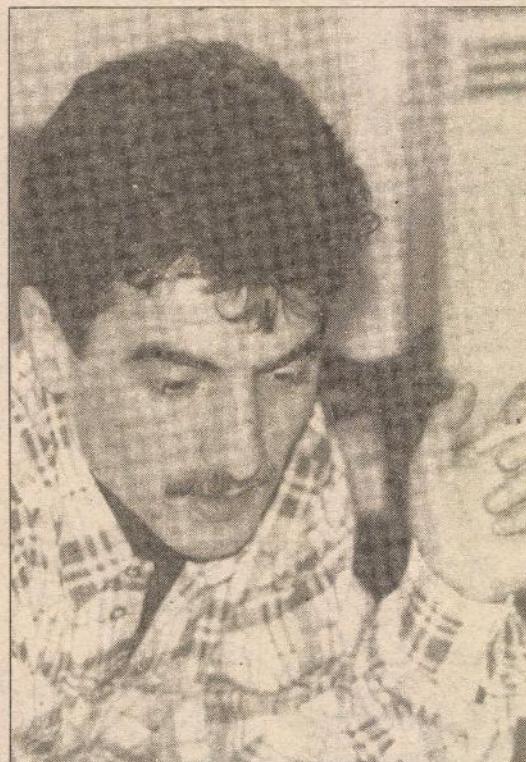
mend o. Heme Eleviyanâ ma zê Eleviyanâ Tirkân niya. Binê kulturê Eleviyanî de kulturê Kirmancî esto. Heke me bişîkîme kulturê xo rind islemîş keme, ci-yedê rind veceme. No iñkanê ma kî zaf senik o. A rî ra kî, ma çixa vacime bivacime, na ra dot nêşîki zêde şîme."

Ma Metin Kahramanî ra pers kerd: Namê kaseta sima çayê? Tirkî ya? Niya cewab dano: "Ma ke namê kaseta Kirmancî ya kî? Zazakî cikerdenê, dewlete nêverdenê kaseta ma bîroşîya. Ju kî, namê kaseta ci beno bîbo ita de wastena ma a wa ke, ma kilamê ke zerê kaseta de rî, yînan biruştîme miletê xo. Ci ke miletê ma waceno ke kilamanê xo eve ziwanê xo gos do, nêvano ke illê namê kaseta niya bo."

Naca ra tepiya ke kasete virazê, namê kaseta Tirkî kena ci, yan Kirmancî?

"Nê. Naca ra tepiya ke kasete viracîme, pêro Kermancî yan Zazakî virazeme. Ci ke mucadeleyê ma beno berz. Ma kî lewê mucadelê xo de ceme. A rî ra, naca ra tepiya kilamanê xo de mucadele anîme ziwan. Na ma rî lazîm o. Ju birayê mi ita niyo. Almanya dero. Heke wo kî ita biyenê, tenena rind biyenê. Hema, niya kî rind o, wu-wuca zobî dusmîs beno, ez na-ca. Na kî ma re rind o, ci ke wuca kî miletê ma esto. Wu kî wertê yînan de fetelîno."

Raporat: Atilla Halîs

Kemal Kahraman

AZADÎ

Abdurrahman Durre

Dijminê mezin

Meseleyeke pêşîyan heye, dibêjin ku "Kurmê darê ne ji darê be, zewala darê tune ye". Li gorî vé gotinê, dijminê mirov ê mezir ew e ku, ji mirov be û di nav malbata mirov de be; herweki dijmin û xayînê gelan ku ji nava wan dertê û dibin dijminê wan û dostê neyarê wan. Di dîroka gelê Kurd de jî, bi hezaran dijminen wi lohebûne û hê ji hene.

Lê, ji dijmin û heta dijminan ferqa wan hene. Hinek ji wan pirr xedar in, hinek ji qesmer û sextekar in, hinek din jî cilq û gemar in, hinek dijminen mezin in, hinek ji yên bicûk, hinek pirr genî ne, hinek ji lorgozk û pêkenî ne.

Ji Gelê Kurd û doza gelê Kurd re jî, ji hemû cureyên dijmin û neyarân hene. Lê divê gelê Kurd baş fêm bike û qenc bizane ku, du dijminen wî yên mezin û neyarê azadî û mafân wî hene:

1-Dîndarê sextekar û genî.

2-Kemalistên gemar û pêkenî.

Yek ji wan bi navê dîn, yê din jî bi navê demokrasî û jînê, gelê Kurd dixapînin. Dijminen azadî û rizgariya wan û mafân wan ên insanî û demokrasiyê ne. Herdu cure jî, canbaz û sextekar in, yobaz û dijwar in, he bi rastî dîndar û

Divê ku gelê Kurd van dijminen cur be cur qenc nas bikin, bi vir, derew û teqlebaziyên wan nexapin, bi taybeti jî, herdu dijminen mezin rind nas bikin, bi virên wan qet nexapin. Çawa ku hemû dinya jî bi sextekarî, hilebazi, genitî û virên wan hesiyane.

misilman in, ne jî demokrat û insan in. Yek ji wan, di binê perda dîndarî û misilmantiyê de, yê din jî, di binê perda demokrasî û insanetiyye de, sextekarî û canbazî dîkin. Faşist û barbar in, kelmîst û gemar in, herdu ji dijminen Kurdan û hebûna Kurdan in. Navê Kurd û Kurdistanê di çavên wan ê pîs de, di dil û mejîyê wan ê xilt û genî de, weke qît û kelem û xencer e. Naxwazin ku bînîn ser zimanen xwe yê qesmer û gemar. Ji Kurdan re dibêjin: "Doğulu", "Güneydoğulu" û ji Kurdistanê re jî dibêjin: "Doğu" û "Güneydoğu" ku Erbakan û Erdal mîsal û nimûneyen pêş çav in. Ev herdu cureyên teqlebazi û canbaz, pêkenî û genî; Erbakan û hevalen xwe, li ser nav û hesabî dîn dijminati, neyartiya gelê Kurd û doza azadî û serfiraziya gelan dîkin. Dixwazin ku bi navê bîratiya dîn a sextekar û virek, gel bixapînin, bîhîlinin û winda bikin. Bi vî nav û hesabî, jehr û ziqûm vedirêsin.

Erdal, Ecevit, Baykal û hevalen wan ên kemalist jî, dixwazin ku, bi navê demokrasî, heqnasî, cepitî û sosyalistiya sextekar û şovenist wê xilt û neyartiya xwe ya qesmer û gemar bidominin û pêsiya şoreş û serhildana gelê Kurd bigirin û koletî, belengazî û bindestiya wan bidominin.

Demirel û hevalen xwe jî, bi alikariya yê weki Hikmet Çetin û Necmeddin Cewherî ku kurmê darê ne, dixwazin ku doza Kurdistanê kurmî bikin, dara Kurdi pûc bikin.

Yılmaz, Türkçe û hevalen xwe jî, dixwazin, bi osmanîtiya faşist û túranîzma barbar, koledarıtiya xwe li ser Kurdan û gelên bindest bimeşîn.

Divê ku gelê Kurd van dijminen cur be cur qenc nas bike, bi vir, derew û teqlebaziyên wan nexapin, bi taybeti jî, herdu dijminen mezin rind nas bikin, bi virên wan qet nexapin. Çawa ku hemû dinya jî bi sextekarî, hilebazi, genitî û virên wan hesiyane.

Xwîna sor a şehîdên Kurd civaka me guhert

Têkoşîna Rizgariya Neteweya Kurdistan, wek bahoz ji bo rizgariya welat pêşve dice. Tu car gelê Kurd wiha nêzîkî armanca xwe ya serbixwe û azad nebûye. Her wiha jî di wê rêçê de ya bi namûs û şeref, şehîdên me rêberiya me dikin. Em çiqas nişen xwe bi sipehî û zanyarî jî binivîsin, an jî li ser wan biaxivin, ev hindik e û têr nake.

Yekda Welat

Ci dibe bila bibe, civaka gelê Kurd ne ya kevn e, hatiye guhertin. Gelê Kurd bîyara xwe ji bo jiyanek serbixwe û azad standiye û gel ketiye nava meşa azadiyê û ranaweste heta da-wiyê.

Têkoşîna Rizgariya Neteweya Kurdistan, wek bahoz ji bo rizgariya welat pêşve dice. Tu car gelê Kurd wiha nêzîkî armanca xwe ya serbixwe û azad nebûye. Her wiha jî di wê rêçê de ya bi namûs û şeref, şehîdên me rêberiya me dikin. Em çiqas nişen xwe bi sipehî û zanyarî jî binivîsin, an jî li ser wan biaxivin, ev hindik e û têr nake. Lî disa jî divê bi kêmâsi be gotubêj di nav gel de, li ser şehîdên me çebibin. Şehîdên me divê di her xala jiyaname de cihê xwe bigirin û bibin pêşeng.

Ez dixwazim di vê nişîsarê de li ser livbaziyeke herî mezin binivîsinim. Di meha Nîsanê sala 1992 an de, lawekî Kurd i ciwan li Sawûr bi hevalen xwe yên gerîla re şehîd ket. Ku mirov li vê livbaziye wiha mîze bîke, ev di nav şoreşa gelê Kurd de bûye xala rojane. Lî hevalê

re bûne deyndar.

CIVAKA GELÊ KURD EDİ HATIYE GUHERTIN

Civaka gelê Kurd êdî hatiye guhertin

Herkes dizane ku beriya deh an jî bîst salan mirovok dicü gorê, malbata wî ci dikir. Malbat digihîste hev, bi rojan hêstir dîbarandin, qerîn dikirin û digotin ev qedera me ye.

Dema me bihîst ku heval Kasim şehîd ketiye, em bi rîketin û cûn mala wan. Li wê derê nêzîkî du sed mirov rûniştî-

li wê civatê kî dihat ne ev tenê digot. Herkes digot: "Kasim lawê me teva ye, çawa ku Kurdistan a me teva ye." Herkes digot: "Serê me û gelê me sax be, serê Kurdistanê sax be."

Dayîka Kasim wek şoresge-rekê li ser şehîdbûna lawê xwe wiha digot: "Lawê min ji bo welatê xwe şehîd ket. Ew ji wek lawê dinê yên hêja, ji bo me tevan şehîd ket." Bavê Kasim bi xwe şoresger e û ji me re digot: "Divê ev tazî bibe wek civîneke raman û konevanî ji bo Kurdistanê." Bavê heval Kasim

lasiya xwe em ranawestin." Ci wanekî dinê ku li Ewrûpa hevalti bi Kasim re kiribû wiha digot: "Dema ku min bihîst heval Kasim şehîd ketiye ez hinekî rawestiyam, lê tiştekî nû çebû di şexsê min de, min dît ku kîna (tolhildan) min bi dewleta Tirkîye re pirr mezin çebû. Min ji xwe re hêdî hêdî got: "Emê heyfa (tol) xwe hilfinin."

Ev taziya heval Kasim ji bo wî bajarî bû wek komcivînek (Kongre) e mezin. Her mirov radibû ser xwe û dîtinê xwe li ser Kurdistanê pêşkê dikirin. Ez bawer im ku, heval Kasim ji dixwest şehîdbûna wî bibe komcivînek ji bo gelê Kurd. Wan gotin û bûyeran, divê mirov bi zanyarî, bi sosyo-civakî analîz bike. Gelê Kurd bûye wek lehî, volkan û bahoz, nema radiweste. Civaka gelê Kurd hatiye guhertin, êdî dibe civakeke şoresger. Civaka Kurd dest pê dike ku bibe civakeke serbixwe. Ji sala 1618'an heta sala 1648'an li Almanya sih salan ceng hebû. Di wê cengê de mirov ji bo cengê çedibûn û ji bo daxwaziya xwe ser dikirin. İro divê em ji rastiya xwe bipejîrinin (qebûl bikin). İro ceng e! Serê hebûn û tunebûnê ye. Alternatif tune, an divê mirov bi gelê xwe re, bi PKK'ê re bimeşe û serê bi namûs û şeref bilind bike, an ji mirov divê kumê rezîltiyê deyne ser serê xwe û bêdeng bimîne. Şehîdên me, gelê me bi hev he land, civaka me ya nexwes ji mirinê xelas kirin. Lewre ji; derman ji bo civaka Kurdan tenê xwîna sor a şehîde Kurd e. Herwiha jî rast e: Şehîd namirin.

bûn û her kelî bi dehan mirovê nû dihatin û serxweşî dixwestin. Ev ne taziyeke (şîn) klasîk bû. Ev tazî bi xwe rîveçûnек, xwepêşandanek û protesto bû li dijî rejîma métîngî a Tirkîye. Mirovên ku berê dihatin taziye digotin: "Rehma Xwedê lê be, serê we û mala we sax be." Lî

bi xwe bi saetan radibû ser xwe û semîner li ser Kurdistanê di da. Mirovên ku ev bûyer dîtin, laşê wan dilerizî û baweriya wan mezintir dibû. Yekî kale-pîr li ba min rûniştibû û gava bavê Kasim diaxîvî hêstirê wî hatin û got: "Tîrko ci dike bila bike. Em tev PKK nê û heta xe-

XÂÇEPIRS

Ceperast: 1-Muzîsyena Kurd, li ser formen stranen Kurdi pirtûkeke wê heye. Ji malbateke bi nav û deng e. Di wêne de tê dîtin 2-Eşq, sewda/ Pêlav 3-Bi İngilîzi kinnivîsîna 'birêz'/ Porê têvlihev/ Qey 4-Yek ji eşîrîn Kurdistanê, li dorhêla Farqînê cîwar bûne/ Destanek 5-Ewil/ Sulh, lihevhatin 6-Hîlin/ Sembola İridiûmê 7-Destûr 8-Varmetî 9-Jî vir û pê ve/ Li bakurê rojavayê Kurdistanê navê çemek 10-Pê por tê rastkirin/ Navê nijadek Hind-Ewrûpi

Serejêr: 1-Navê klamek bi nav û deng, ji dorhêla Cûlemêrgê derketiye û belav bûye/ Jan 2-Pal, kaş/ Kolan 3-Notayek/ Rindî, çeyî 4-Yek ji grûba zimanên Hind-Ewrûpi 5-Qertafek pêşkera hej-markî ya ne binavkiri/ Zembîla ji ka 6-Êku karê hêrandina genim û ceh dike/ Bêronahî, şev 7-îd/ Navê İlahek ji Misra Qedîm 8-Belavbûna deng, olan/ Ên di filman de dilizin 9-Navek keçan 10-Bi Erebi bajar/ Çim 11-Kinnivîsîna rîxistina istîxbarata Tirk 12-Rengek

Amadekar: Rasto Zilanî

BERSIVA XÂÇEPIRSA HEFTIYA ÇÜYÎ

Ceperast: 1-İsmail Göldas 2-Sartre/ Beza 3-Lt/ Osman/ Bîl 4-Aramî/ Milano 5-Êş/ Ya/ Serek 6-În/ Kejok 7-YCK/ Tar 8-Ap/ NYA 9-Tewandar 10-Malbat
Serejêr: 1-İslamîyet 2-Satrenç/ Em 3-Mr/ Aş/ Kawa 4-Atom/ Pal 5-İrsiyet/ Nb 6-Lem/ Ajanda 7-Am/ Or-yat 8-Nisk/ Ar 9-Lb/ Le 10-Debar 11-Azîne 12-Şalok

QERTA ABONETIYÊ

Ji kerema xwe re ji hejmara pê ve min bikin aboneyê rojnameya Welat

Nav:

Paşnav:

Navnîşan:

Bedelê abonetiyê razînin:

Li derive: Y. Serhat Bucak

İş Bankası Cağaloğlu Sub.

Döviz tevdiat Hesap No: 3113617

Li Tirkîye: 385393

Ji kerema xwe re vî cihî dagirin û tevlî kopiyeke pelê razandina bedelê abonetiyê bisînin.

Navnîşana Welat: Başmusahip Sok.

Talas Han 16 Kat:3 No:301 Cağaloğlu /İstanbul Tel (fax): 512 12 87

Mercen abonetiyê:

Li hundir	Li derive
6 meh	120.000
12 meh	240.000

Gotinê leyistikian

BANKIRINA DÜPIŞKÊ

Dema em zarok bûn, em li kanê dûpişkan digerîyan. Çaxê me kunê wan didit, me darek tûj dikir û di pişt kanê re radikir. Ev gotina xwarê me digot û dengê xwe hildida. Ne bi tuyî dûpişk dihate ber devê kunê.

Me dar ji dawî re, qenc di kunê de dici-kand û kun dixitimand. Dûpişk, nikaribû vegerê. Me ew derdixist û dikuşt.

Gotin wiha ye:
Hambelîro
Kitika mala Mîro
Bi rih û bi simbilan
Rezekî min û te heye
Li ba mala Mîro
Ketinê pez û dewarê
Mîro
Were emê biçin
Dûvê wan jê bikin

Di der qûna makê bîkin

HIJMARTINA BÎST Û ÇARAN

Gelê Kurd di jiyan xwe de, ji bo ku zarokêne xwe bi zimanê wî û hwd. hîn bike, gelek rîç û metod pêk anîne. Yek ji wan "Hijmartina bîst û çaran e." Ew jî wiha diyar dibe.

An bi keviran û an jî bi destek tizbîh ev gotin jê re tê gotin. Di her peyvekê de tizbîhek tê borandin. Piştî gotin diqede, tizbîhen hatin borandin bîst û çar derdikevin.

Rovî rovî rindik
Serê teriya rovî bi kincik
Rovî çûye mala Hesê Xala

Anî barek hişke dare
Bihejmîerin heke nebû bîst û çar e.

Dema zivistanê berf dibare, zarok berfê dîkin nava paçikan. Destê xwe lê dixin û dîkin mîna qûrsikan. Pê re vê gotinê dibêjin.

Piço piço panîro
Çûme mala Xelîlo
Xelîlê bi çavekî
Hate min bi gopalekî
Ser xatirê nanekî

COTARÎ Û LATIK

Yekî cotarî diçê cot. Sewîlê xwe yê avê datîne ber latikê. Dibêje latê: "Latikê da tu sewîlê min neşikîn ha." Latik dibêje, "Na, na ez naşikînim." Cotarî cotê xwe dike. Vedigere ba latikê. Dinêre latikê sewîlê wî ş-

kandiye. Cotarî dibêje:

- Latikê! Latikê! Çima te sewîlê min şikand?

- Çima zurik (giya) li ser min şîn tê?

- Giyawo! Giyawo! Çima tu li ser latikê şîn tê?

- Çima çelek min dixwe?

- Çelekê! Çelekê! Çima tu giya dixwi?

- Çima kebanî, kayê

dim.

GÎSKA PİRÊ Û SIBATOK

Di vê listikê de, zarokek dibe Adar, yek dibe Sibatê u yek jî dibe Gîska Pîrê.

Gîska Pîrê li dor heyva Adarê dide lotikan. Heyva Sibatê diqeherê u bang dike heyva Adarê:

Xwehka min ya Adar!

Bide min çend rojêne xedar

Da ez Gîska Pîrê
Di ting de bikime xwar.
Hê Adarê bersiv nedayê, Gîska Pîrê got:

Tir tir tir Sibatokê

Ez giham Adarokê

Min xwar serê gangilokê

Adar nadete rokê.

Berhevkar: Jîr Dilovan

nade min?

- Kebaniyê! Kebaniyê!
Çima tu kayê nadî çelekê?

- Çima kitik (pisik) hevîrtîşê min dixwe?

- Kitikê! Kitikê! Çima tu hevîrtîşê kebaniyê dixwi?

- Dixwim, dixwim! Li ser vaqas kwarka lotika di-

Hevaltiya gur û rovî

vî re got:

- Roviyê bira, tu nîka (nihâ) li birayê xwe mêze bike, wê ci bike. Lî berê bi xweş li min binêre.

Gur xwe rakişand, givaşt û ricifand, ji rovî pîrs kir:

- Bira mêze bike pirça çermê min, bizî biz bû?

Rovî qenc lê mêze kir û bersiva wî da.

- Na bira, bizî biziyî nebû ye.

Gur hêrs bû û jê re got:

- Bibêje bizî bizî bûye. Tu fêm nakî an nabînî?

Rovî bi tîrs melisî û got:

- Belê (erê) bira, bizî biziyî bûye

Gur lê vegeriya û dîsa pîrs kir:

- Çavê min jî sor bûne?

Rovî, bû leqeleqa zimanê wî nizanibû ci bibêje, gur dîsa bi hêrs:

Ku gur bigirtana wê parce parce bikirna. Gur li qesta wan hesiya. Hê dev navêtibû qirika pezekê jî, mecal nedît ku ji xwe re qis-metekê bistîne. Ji ber devê wan. Herdu sa dan ser gur, cilciya lê gerandin, hevraz û berjêr kirin. Sa, heta ku gur pirr dûr xistin, pey de vegeriyan cem keriyê pêz.

Roviyê pîr zane, ji dûr ve halê birayê xwe yê xerab mêze dikir û di bin simlan de, pê dikenîya. Rovî xwe li ber newal û kendalan vedîzî û çû cem gur. Lî nihêri gurr bêhna wî çikiyaye, ji ber çavê wî agir dibare, poşman û posîde û di xwînê de piçikiye û perisan e. Rovî, kûr kûr li halê wî mêze kir bi tirane jê re got:

- Birayê gur, a vê carê ji nû ve pirça çermê te bizî biziyî bûye, çavê te sor bûne û vê carê qûna te diavêje.

Berhevkar: Ahmet Hocaoğlu

1 Gulan: Cejna serhildana karkeran

1 Gulan cejn e, an na? Li gorî hinekan erê, li gorî hinekan ji na ye.

Her kesê ku dest biavêje ramana politik, kurt be ji, ji xwe re çirokek li ser 1'ê Gulanê hin dibe û bi pirranî bi vê çiroka bêgiyan û liv, vê bûyera dîrokî di kûrahiya bîra (hafizeya) xwe ya tozgirî de, dişemirîne.

Gelo 1 Gulan cejneke wekî hemû cejnan e? Cejneke ji bo karkeran, tenê bi vê rojê tengkirî ye? Beriya wê nîn e? Kê vê afirand? Ji bo çî? Ji wê rojê vir ve çî bûn? Ev e, divê ev pirsên han, tim di mejiyê me de, li bersivêni xwe bîgerin. Bersivêni ku ji van pirsan re bêne dîtin, dê me bibin nava têkoşîna lêgerîneke xurt û dê çekêni giranbuha bixin destê şervanêni têkoşîna mirovahiyê.

Lewre 1'ê Gulanê, parçeyek ji têkoşîna mirovahiyê û hilpişkîna kedkar û karkeran a bi biryar e. Ew riyan ku ber bi mirovahiyê ve diçin, hertim ji a-liyê kedxwaran ve hatine girtin; karker û kedkar ji, ji bo van riyan ji nû ve vekin, hertim di nav hilpişkîneke bêrawestan de bûne. Di vê domanê de, bi zilm û işkenceyên nedîti, rûbirû bûne, lê dîrok xwe li gorî daxwazên bindes-tan guherandiye.

Ji vê şaxa mirovahiyê tu mirov, bêyi xeyalêni xebateke hevkar û par-vekirineke wek-hev, yek rojek ji derbas nekiriye. Di destpêkê de, ji bo hinekan ev xeyaleke bi ximam bû, lê dû re bi têkoşîna salan, ev ximamî cihê xwe daye zelalî û pirra-lîtiyê.

Di dîroka nîvîskî de, serhildana girseyî ya koleyan, cara yekemîn di kolanêni Romayê de xwe nîşan daye û xofeke mezin berdaye nava dilê kon-sulên dewlemend. Tevî vê, ev serhildan di encamê de têk çûye. Pişti têkçûnê, bi hezaran kole, bi bizmaran di kolanêni Romayê de hatine çekandin, serokê wan **Spartakûs** ji, hatiye îdam-kirin. Lê dewlemend dîsa ji nikaribûne rê li ber guherînêni civakî yêni li Romayê bigirin.

Ta ku kole, cihê xwe dan koleyên mizdar (bi heq). Ji wê demê pê ve ji, êdi dev ji jiyana ji hevûdu qutkirî ber-dan. Ew koleyên hemdem ku keda wan ji aliyê hinekêni din ve dihate zerandin, ji ber pêşveketina endüstriyê, di avahiyêni mezin de, di hoyen hê ji

berê ji dijwartir de, dihatine tunekirin. Di nav vê rewşa nû û ya kevin de, cihetiyeke mezin hebû. Berê mirina wan ji bi destûra xwediyê wan bû, lê di vê rewşa nû de, dikaribûn bi serbestî bimirin.

Belê, ne weke niha wilô 8 saet û hew, lê ji 16 saetan ta 22 saetî mechûriyeta xebatê hebû û di vê rewşê de, keda zarokêni xebatkar ji bo kedxwaran pariyeke baş bû.

Lê rojek hat karker û kedkar, li hember vê rewşa dijwar serî rakirin.

Dîrok: 1875. Cih: Amerika û karkeren kanê komirê, 19 serokêni xwe yên lewend di vê serhildanê de, di kindirêni rûnkirî yên sépiyan de, kirin bi qurbana kapitalistên hov ên Amerikayê.

Pişti bi 10 salan, li hember van mijokdarên xwînxwar, di keleha wan Sîkagoyê de, karker ji nû ve serî rakirin.

Di 1'ê Gulana 1886'an de, nêzîki 350 hezar karker û kedkar, ji bo bidest-xistina mafêni xwe di meşeke girseyî de bûn. Lê sermayedârên destbixwîn, bi alîkariya qatilêni xwe yên bi pere hatine girtin, êrîşî ser karkeran kirin û ji nû ve xwîn rijandin. Di vê bûyerê de, nêzîki 110 karker hatin kuştin. Ji serokêni karkeran 4 kes ji, bi navê xwe **Albert Parsons**, **Vugost Spies**, **Adolph Fischen**,

George Engel hatin dardekirin.

Di wan salan de, ramana kolektif-vîzmî ya sosyalîstan, di nava karkeran de bi lez belav dibû û vê yekê di xweza-hiya xwe de, tixûbêni cografik a di nava karkeran de ji holê radikir û proletarya Ewrûpa bi ya Amerika ve girê dida.

Ev ramana kolektif, di Kongreya Parîsî ya Enternasyonala Dûyemîn de, bi giyan bû. Serokê AFL'ê **Gompres**, di vê kongreyê de, 1'ê Gulanê di qada navneteweyî de, ji bo çîna karkeran, weke roja yekîti, pişgirî û têkoşînê ilan kir.

Ev pêvajoya nû, li gelek dewletan, di nav çîna karkeran de, bir û hişê birêxistiniyê pêş ve bir. Her çiqas, êrîşen hovane yên sermayedaran nerawestiya be ji, çîna karker îsbat kiriye ku, dê ev têkoşîn ta roja serfiraziyê bi-dome.

Ew xwîna ku hatiye rijandin, ji bo vê yekîti bû û dê hê ji gelek xwîn bê rijandin.

Di 1 Gulana 1917'an de protestoya qetliama 1'ê Gulanê ya 1889'an

Karkeren xeta hesinî rojê nêzîki 18 saetan dixebebin

Keda zarokan ji bo çîna serdest hertim pariyeke xweş û erzan bûye. Zarokêni 8 salî ta 15 salî rojê 16 saet di xebatê giran de bûn. Ev doh bû, lê iro?

- Li ser navê İMC Basın-Yayın Ltd. Şti. (adına) Xwedî (Sahibi) Zübeyir Aydar
- Berpirsiyare Gişî (Genel Yayın Yönetmeni) Abdullah Keskin • Berpirsiyare Nivîsaran (Yazı İşleri Müdürü) Mazhar Günbat
- Navîşan (Adres) Başmusahip Sok. Talas Han 16 Kat:3 No:301 • Tel (fax) 512 12 87
- Berpirsiyariya Ewrûpa • Postfach: 1531, 5300 Bonn 1, Germany • Tel: (49) 228-630990 • Fax: (49) 228-630715
- Berpirsiyariya Fransa: Amed Jemo • Rue G-401 92763 Antony Cedex France
- Çapkirin (Baskı) Metinler Matbaacılık • Belavkirin (Dağıtım) Birleşik Basın Dağıtım AS